

JOHAN VAN 'T BOSCH

BESTUIVERS OP ZEVEN LOCATIES IN CAPELLE AAN DEN IJSSEL: NULMETING

BESTUIVERS OP ZEVEN LOCATIES IN CAPELLE AAN DEN IJSSEL: NULMETING

december 2025

TEKST

Johan van 't Bosch

PRODUCTIE

EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden

RAPPORTNUMMER

EIS2025-42

OPDRACHTGEVER

Gemeente Capelle aan den IJssel

CONTACTPERSOON OPDRACHTGEVER

Tessa van de Nadort

CONTACTPERSOON EIS

Johan van 't Bosch

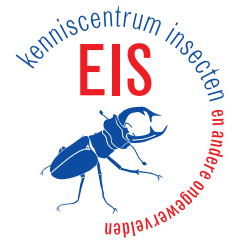
FOTO'S VOORZIJDE

Hoofdfoto: De berm aan de oostzijde van de Oosterlengte is eerder ingezaaid en veranderde in de zomer van 2025 in een bloemenzee. (foto Johan van 't Bosch)

Inzet: De breedkaakgroefbij *Lasioglossum laticeps* is een zeldzame bijensoort die tijdens dit onderzoek op twee locaties werd gevonden. Deze soort breidt zich in Nederland naar het noorden en westen uit. Er zijn nog weinig bekende locaties in Zuid-Holland. (foto John Smit)

FOTO ACHTERZIJDE

Het melkelfje *Melangyna umbellatarum* is een vrij zeldzame zweefvlieg die als Kwetsbaar op de Rode Lijst staat. Er werd een exemplaar gevonden bij het Shell-bosje. (foto Menno Reemer)

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Inleiding	3
Opzet en methode	4
Resultaten	7
Bespreking per gebied	13
Discussie	24
Conclusies en aanbevelingen	26
Literatuur	28
Bijlage 1 Kaartjes van de onderzoekslocaties en gelopen routes	29
Bijlage 2 Bloemen per bezoek per locatie	33
Bijlage 3 Overzicht van de waargenomen bijen	36
Bijlage 4 Overzicht van de waargenomen zweefvliegen	37
Bijlage 5 Overzicht waargenomen bijen tijdens de onderzoeken in Capelle aan den IJssel	38
Bijlage 6 Overzicht waargenomen zweefvliegen tijdens de onderzoeken in Capelle aan den IJssel	40

SAMENVATTING

In opdracht van de Gemeente Capelle aan den IJssel heeft EIS Kenniscentrum Insecten in 2025 zeven locaties geïnventariseerd op bijen en zweefvliegen. De locaties zijn geselecteerd door de gemeente Capelle aan den IJssel. Doel van de inventarisatie was om de bijen- en zweefvliegenfauna van de geselecteerde locaties vast te leggen. Het gaat om een nulmeting die gedaan wordt volgens een vastgelegde methode. Zo kan het onderzoek over een aantal jaar worden herhaald, om te kijken of de bijen- en zweefvliegenfauna is veranderd.

Tijdens het bestuiversonderzoek in 2025 in Capelle aan den IJssel zijn 66 soorten bijen en 50 soorten zweefvliegen gevonden. Tijdens de onderzoeken van 2023 en 2025 samen zijn in totaal 75 soorten bijen en 72 soorten zweefvliegen waargenomen.

Vier van de tijdens het onderzoek in 2025 waargenomen bijensoorten staan op de Nederlandse Rode Lijst. Daarnaast werden drie bijensoorten gevonden die zeldzaam zijn. Een aantal van deze soorten lijken sinds het verschijnen van de Rode Lijst Bijen toegenomen, in ieder geval in stedelijk gebied.

Vier van de gevonden soorten zweefvliegen staan op de Rode Lijst (Reemer et al. 2024), waarvan een in de categorie Bedreigd. Dit betrof het spiegelelfje, dat werd waargenomen bij het Shell-bosje. Daarnaast zijn twee zeldzame zweefvliegsoorten gevonden.

Op alle locaties lag het waargenomen aantal bijensoorten tussen de 22 en de 32. Op de locaties bij het Dalpad, de Oosterlengte en de Telemannstraat lagen de aantallen op 22-23 soorten. Op de overige locaties lagen de aantallen wat hoger; daar werden 27-32 soorten gezien. Het hoogste aantal bijensoorten in dit onderzoek werd gevonden op de locatie bij de Haydnstraat, namelijk 32 soorten.

De waargenomen aantallen zweefvliegsoorten liepen verder uiteen tussen de locaties. Van vijf soorten op de Telemannstraat en 11 soorten langs de Oosterlengte tot 32 soorten zweefvliegen op de locatie bij de Haydnstraat.

Op de meeste van de onderzochte locaties waren vrij recent ingrepen gedaan, zoals inzaaien, graafwerkzaamheden, het aanleggen van een wadi of de beplanting in een plantsoen. Het is afwachten hoe de bestuiversfauna in deze gebieden zich gaat ontwikkelen. Daarbij moet opgemerkt worden dat het soms om kleine locaties gaat. De invloed van de omgeving is dan niet te verwaarlozen is. Het verbinden van zo'n locatie met de omgeving of met een andere locatie kan positieve invloed hebben op de aanwezige bestuivers. Dit lijkt met name evident voor de Oosterlengte en het Dalpad.

Bij de bespreking van de individuele locaties zijn suggesties voor beheer en ontwikkeling gegeven. Veelal hebben die te maken met aanpassen van het maaibeheer om een locatie bloemrijker te maken of om verruiging te voorkomen.

INLEIDING

In opdracht van de Gemeente Capelle aan den IJssel heeft EIS Kenniscentrum Insecten in 2025 zeven locaties geïnventariseerd op bijen en zweefvliegen. Het ging om de volgende locaties, die zijn geselecteerd door de gemeente Capelle aan den IJssel:

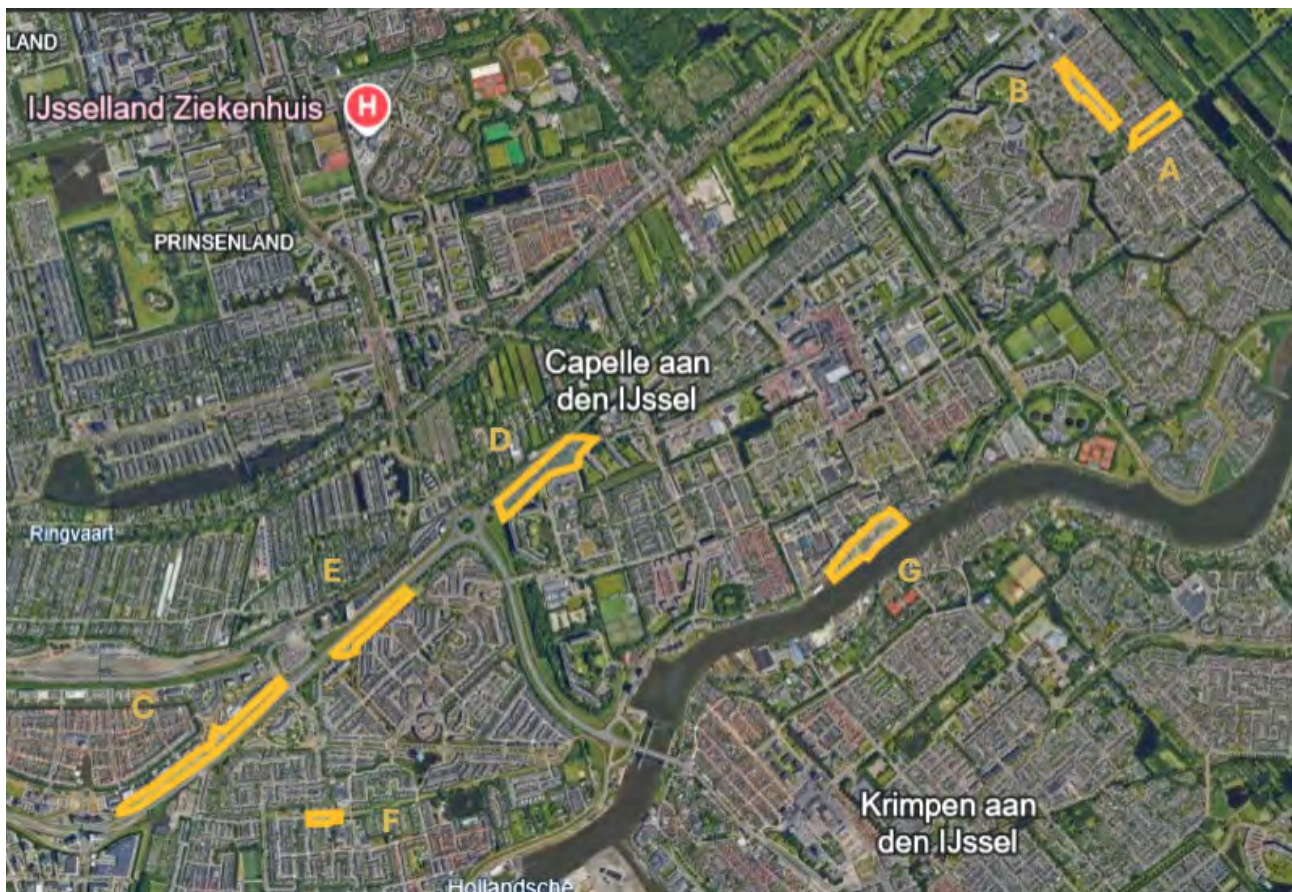
- ▶ Dalpad
- ▶ Oosterlengte
- ▶ Fascinatio
- ▶ Shell-bosje
- ▶ Haydnstraat
- ▶ Telemannstraat
- ▶ Vuykpark

De ligging van de gebieden is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 Ligging van de onderzoekslocaties in Capelle aan den IJssel:

- A. Dalpad
  - B. Oosterlengte
  - C. Fascinatio
  - D. Shell-bosje
  - E. Haydnstraat
  - F. Telemannstraat
  - G. Vuykpark
- (bron: Google Earth)

Doel van de inventarisatie was om de bijen- en zweefvliegenfauna van de geselecteerde locaties vast te leggen. Het gaat om een nulmeting die gedaan wordt volgens een vastgelegde methode. Zo kan het onderzoek over een aantal jaar worden herhaald, om te kijken of de bijen- en zweefvliegenfauna is veranderd. Op basis van de bevindingen tijdens de veldbezoeken worden tevens suggesties voor beheer gedaan.

OPZET EN METHODE

VELDWERK

Iedere locatie werd in 2025 driemaal bezocht, gedurende de volgende perioden:

- ▶ 1 april-30 april (bloeitijd wilgen, klein hoefblad, paardenbloem, paarse dove-netel)
- ▶ 15 mei-15 juni (meidoorn, lijsterbes, rode kornoelje, ratelaars, braam)
- ▶ 1-30 juli (bloeitijd berenklaauw, kattenstaart, jacobskruiskruid, kaasjeskruid)

Per gebied is een vaste bezoekduur gekozen, die bij iedere ronde is aangehouden. De bezoekdata en de bezoekduur per gebied zijn weergegeven in tabel 1.

Het veldwerk is uitgevoerd door met een net rond te lopen op zoek naar bijen en zweefvliegen. Hierbij is vooral gelet op de meest kansrijke plekken. Dat zijn vooral bloemen en bloemrijke plekken, maar voor bijen ook potentiële nestelplekken, zoals open en kale grond en dood hout. Binnen de beschikbare tijd per gebied werd bij elk bezoek een vaste telroute afgelegd, die tijdens het eerste bezoek werd vastgesteld. De beschikbare tijd per gebied werd niet bij elk bezoek op dezelfde wijze over de telsecties verdeeld. Zo krijgen plekken met wilgen in het voorjaar meer aandacht dan in de zomer, en worden veldjes met klavers juist in de zomer uitgebreider onderzocht. Voor de routes geldt overigens dat ze niet op de meter nauwkeurig zijn. De exact afgelegde route varieerde per bezoek, bijvoorbeeld op basis van de aanwezigheid van bloeiende planten.

De veldbezoeken vonden plaats bij zonnig tot halfbewolkt weer met weinig wind en een temperatuur van ten minste 12°C in april en ten minste 17°C later in het jaar. Bijen en zweefvliegen zijn zo veel mogelijk ter plekke gedetermineerd. Indien nodig zijn de dieren gevangen met een insectennet, verzameld en later op naam gebracht.

Hommels van het 'aardhommel-soortcomplex' zijn niet nader op soort gedetermineerd, met uitzondering van mannetjes veldhommel. Voor een betrouwbare determinatie moeten de dieren gedood en microscopisch onderzocht worden. In het kader van dit onderzoek is er voor gekozen om dit niet te doen en genoegen te nemen met de benaming 'aardhommel-complex'. Bij de bepaling van het aantal soorten wordt het aardhommel-complex als soort geteld.

ONDERZOCHE GROEPEN

Bijen

De honingbij is bij iedereen bekend. Deze honingproducerende bij leeft in sociale volken en wordt door imkers gehouden in bijenkasten. Minder bekend zijn de meer dan 350 soorten wilde bijen die in Nederland voorkomen. Deze worden niet verzorgd door imkers en moeten zelf zorgen voor hun onderdak. Ook hommels behoren tot de wilde bijen.

Wilde bijen nestelen op allerlei plekken. Veel soorten graven zelf hun nest in de bodem, met name op schaars begroeide plekken. Sommige hommels maken gebruik van verlaten muizenholen. Andere soorten nestelen bovengronds in dood hout, waarin andere insecten gangen hebben uitgeknaagd. Ook zijn er diverse soorten die hun nesten in holle takjes en stengels bouwen, en zelfs enkele soorten die uitsluitend nestelen in lege slakkenhuisjes. Hoe meer variatie er in een terrein is aan

Tabel 1 Bezoekdata en bezoektijd per gebied.

Straat/gebied	Bezoektijd	Ronde 1	Ronde 2	Ronde 3
Dalpad	60 minuten	8 april	19 mei	21 juli
Oosterlengte	60 minuten	8 april	19 mei	30 juli
Fascinato	120 minuten	2 april	20 mei	18 juli
Shell-bosje	75 minuten	12 april	11 juni	19 juli
Haydnstraat	120 minuten	29 april	15 juni	19 juli
Telemannstraat	40 minuten	12 april	20 mei	28 juli
Vuykpark	75 minuten	8 april	11 juni	18 juli

zulke 'microstructuren', hoe meer bijensoorten er een geschikte nestelplek kunnen vinden. Bijen houden van warmte, dus een belangrijke voorwaarde voor een geschikte nestelplek is dat deze een flink deel van de dag in de zon moet liggen.

Alle bijen bezoeken bloemen. Zij drinken nectar voor hun eigen energievoorziening en verzamelen stuifmeel als voedsel voor de larven. Met dit stuifmeel vliegen ze naar hun nest, waar ze het in de nestcellen opbergen en er hun eieren op leggen. Veel soorten bijen zijn in bepaalde mate gespecialiseerd in hun bloembezoek. Gespecialiseerde bijen verzamelen bijvoorbeeld alleen stuifmeel op wilgen, schermbloemen, kattenstaart of klavers. Een bij vliegt dagelijks diverse malen op en neer tussen nest en bloemen om voldoende voedsel te verzamelen. Het is dus belangrijk dat geschikte nestelplaatsen niet te ver van de bloemen vandaan liggen.

Zweefvliegen

Zweefvliegen kunnen als kleine helikoptertjes stilstaan in de lucht. Veel soorten lijken in uiterlijk op bijen, hommels of wespen, maar steken kunnen ze niet. Zweefvliegen hebben met bijen gemeen dat ze vaak bloemen bezoeken. In tegenstelling tot bijen gebruiken zweefvliegen nectar en stuifmeel echter alleen als voedsel voor de volwassen vliegen, niet voor hun larven.

Juist in de voedingsgewoonten van de larven verschillen de 330 Nederlandse soorten zweefvliegen sterk van elkaar. De voedselkeuze van de larven bepaalt in grote mate waar een zweefvlieg voorkomt. Grofweg zijn er vier ecologische hoofdgroepen te onderscheiden:

Bladluiseters - Dit zijn predatoren die over kruiden, bomen en struiken lopen en zich voeden met bladluizen. Net als lieveheersbeestjes zijn deze zweefvliegenlarven belangrijke biologische bestrijders van bladluizen. Sommige soorten hebben een breed dieet van uiteenlopende soorten bladluizen, andere zijn kieskeuriger.

Planteneters - Deze leven in wortels, stengels en bladeren van planten. Deze soorten zijn sterk gespecialiseerd in bepaalde plantensoorten. Zo zijn er soorten die in fluitenkruid leven, in koninginnekruid of in distels.

Water- en modderbewoners - Deze larven voeden zich met bacteriën in nat, rottend materiaal, zoals in de modder langs oevers. Sommige soorten leven in voedselrijke omstandigheden, terwijl andere juist schoon en minder voedselrijk water prefereren. Ze halen adem door een lange, telescopisch uitschuifbare buis aan het uiteinde van hun achterlijf.

Houtmolmbewoners - Net als de water- en modderbewoners voeden deze larven zich met bacteriën, alleen doen houtmolmbewoners dit op allerlei plekje die met dood hout en oude bomen te maken hebben. Enkele soorten boren zich een weg door dood, rottend hout, andere leven in natte boomholten of in sap dat uit beschadigde boombast vloeit.

Een klein aantal soorten laat zich niet in deze hoofdcategorieën vangen. Dit zijn bijvoorbeeld de gewone snuitvlieg *Rhingia campestris*, die zich in koeienmest ontwikkelt. De verschillende kniksprietten van het geslacht *Microdon* leven als larve in mieren-nesten, waar ze afval onderin het nest opruimen.

TERMINOLOGIE

Bijen hiermee worden de bijna 370 Nederlandse soorten wilde bijen aangeduid, inclusief hommels. Daar waar het over de honingbij gaat, wordt die ook als zodanig gemeld.

Broedparasiet een soort die niet haar eigen nest maakt, maar haar eieren afzet in een nest van een geschikte gastheer.

Clypeus het onderste deel van het gezicht, bij mannetjes van sommige soorten bijen is dit geel of wit van kleur.

Communaal een nestelwijze waarbij verschillende vrouwtjes gebruik maken van één nestingang, maar wel ieder hun eigen broedcel aanleggen.

Nestaggregatie een klein of groot aantal nesten van dezelfde bijensoort bij elkaar in de grond, ieder nest door een eigen vrouwtje aangelegd en bevoorrad.

Oligolectisch een bijensoort die stuifmeel verzamelt op één plantensoort of een beperkt spectrum aan nauwverwante plantensoorten.

Polylectisch een bijensoort die stuifmeel verzamelt op een breed spectrum aan plantensoorten.

Primitief-eusociaal een bijensoort waarbij het vrouwtje - de koningin - overwintert, deze maakt het volgend voorjaar een nest en de eerste generatie bestaat vrijwel geheel uit vrouwtjes die functioneel steriel zijn. Deze vrouwtjes nemen de taak van het stuifmeel verzamelen over van de koningin, die zich vooral bezighoudt met eieren leggen. De volgende generatie bestaat uit geslachtelijke dieren, mannetjes en vrouwtjes. Dit type levenscyclus is vooral te vinden bij groefbijen.

WEERSOMSTANDIGHEDEN

Bij onderzoeken naar bloembezoekende insecten, moeten de weersomstandigheden meegenomen worden in de interpretatie van de resultaten. Vooral de activiteitspatronen van bijen zijn relatief sterk afhankelijk van het weer, waarbij met zonnig weer en hogere temperaturen meer bijen actief zijn (Polatto et al. 2014). Dit geldt ook in sterke mate voor honingbijen (Clarke & Robert 2018), voor zweefvliegen zijn de effecten nog onduidelijk.

2025 kende een droog voorjaar. De droogte hield vervolgens aan en er ontstond een record neerslagtekort. Welke invloed dit in Capelle aan den IJssel op de aanwezige bijen en zweefvliegen heeft gehad is niet duidelijk.

RESULTATEN

In totaal zijn op de zeven onderzochte locaties samen 66 soorten bijen aangetroffen, waarvan vier soorten op de Nederlandse Rode Lijst staan. Deze vier soorten staan alle in de categorie Kwetsbaar: de grote koekoekshommel *Bombus vestalis*, de roodsprietwespbij *Nomada fulvicornis*, de blauwe metselbij *Osmia caerulescens* en de gewone tubebij *Stelis breviscula*. Daarnaast werden drie bijensoorten gevonden die niet op de Rode Lijst staan, maar die wel zeldzaam zijn: de lichte wilgenzandbij *Andrena mitis*, de andoornbij *Anthophora furcata* en de breedkaakgroefbij *LasioGLOSSUM laticeps*. Een aantal van deze soorten lijken sinds het verschijnen van de Rode Lijst Bijen toegenomen, in ieder geval in stedelijk gebied. Dit geldt voor de grote koekoekshommel, de roodsprietwespbij en de gewone tubebij. De breedkaakgroefbij heeft haar verspreidingsgebied de laatste jaren sterk naar het noordwesten uitgebreid. Het verschijnen van deze soort in Capelle aan den IJssel past in deze ontwikkeling. In Zuid-Holland is de soort nog op weinig plaatsen aangetroffen, onder andere in Leiden (Reemer 2021) en Gorinchem (Slikboer 2018, 2022). Alle gevonden bijensoorten die op de Rode Lijst staan en/of tenminste vrij zeldzaam zijn, zijn weergegeven in tabel 2. Een overzicht van de tijdens dit onderzoek gevonden bijensoorten is opgenomen in bijlage 3.

In 2023 werd ook in twee gebieden in Capelle aan den IJssel onderzocht welke bestuivers er voorkomen (van 't Bosch 2024). Bij dat onderzoek werden 60 soorten bijen gevonden. Een directe vergelijking tussen de twee onderzoeken is niet relevant omdat het om andere gebieden gaat. Ook waren deze gebieden groter dan de in 2025 onderzochte gebieden, dus aantallen bestuivers per gebied zijn ook niet goed te vergelijken. Het totaal aantal soorten bijen dat is gevonden in de onderzoeken in 2023 en 2025 gecombineerd is 75 soorten. In 2025 werden 15 soorten gevonden die in 2023 niet werden gezien. Negen bijensoorten uit het onderzoek van 2023 werden in 2025 niet aangetroffen. Een overzicht van de in de jaren 2023 en 2025 waargenomen bijen staat in bijlage 5.

Daarnaast werden in dit onderzoek 50 soorten zweefvliegen gevonden. Vier van de gevonden soorten zweefvliegen staan op de Rode Lijst (Reemer et al. 2024). Een van deze soorten is geclassificeerd als Bedreigd, namelijk het spiegelelfje, *Meligramma guttata*. Twee waargenomen zweefvliegen staan in de categorie Kwetsbaar: het melkelfje *Melangyna umbellatarum* en het kaal doflijfje *Melanogaster nuda*. Een van de gevonden Rode Lijstsoorten staat in de categorie Gevoelig, namelijk de gewone korsetzweefvlieg *Neoascia podagrica*. Daarnaast zijn twee zeldzame zweefvliegsoorten gevonden, namelijk de scheefvlekkorsetzweefvlieg *Neoascia obliqua* en het geelbandkrieltje *Paragus quadrifasciatus*. Het geelbandkrieltje is een zuidelijke soort die in recente jaren in toenemende mate in Nederland wordt aangetroffen. Alle gevonden zweefvliegsoorten die op de Rode Lijst staan en/of tenminste vrij zeldzaam zijn, zijn weergegeven in tabel 2. Een overzicht van de tijdens dit onderzoek gevonden zweefvliegsoorten is opgenomen in bijlage 4.

Tijdens het onderzoek in het Schollebos en langs de 's Gravenweg in 2023 werden 60 soorten zweefvliegen gevonden (van 't Bosch 2024). In totaal zijn tijdens de onderzoeken van 2023 en 2025 samen 72 soorten zweefvliegen waargenomen. Ook bij de zweefvliegen zijn er in 2025 soorten gevonden die in 2023 niet werden gezien, namelijk 12. In 2023 werden 22 soorten zweefvliegen gezien die in 2025 niet werden aangetroffen. Een overzicht van de in de jaren 2023 en 2025 waargenomen zweefvliegen staat in bijlage 6.

Tabel 2 Overzicht van Rode Lijstsoorten en zeldzame soorten bijen en zweefvliegen die tijdens het veldwerk in 2025 in Capelle aan den IJssel zijn aangetroffen.

RL - Rode Lijststatus van bijen volgens Reemer (2018) en van zweefvliegen volgens Reemer et al. (2024).

zstatus - zeldzaamheidsstatus bijen volgens Reemer (2018) en zeldzaamheidsstatus zweefvliegen volgens Reemer et al. (2024).

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	RL	zstatus	Dalpad	Oosterlengte	Fascinatio	Shell-bosje	Haydnstraat	Telemannstraat	Vuykpark
Bijen										
<i>Andrena minutula</i>	gewone dwergzandbij	TNB	z			3		5		4
<i>Andrena mitis</i>	lichte wilgenzandbij	TNB	zz		31					
<i>Andrena nigroaenea</i>	zwartbronzen zandbij	TNB	z	1						
<i>Andrena proxima</i>	fluitenkruidbij	TNB	z					3		
<i>Andrena tibialis</i>	grijze rimpelrug	TNB	z	2		8				1
<i>Anthophora furcata</i>	andoorbij	TNB	zz	1					1	
<i>Bombus vestalis</i>	grote koekoekshommel	KW	z				3			
<i>Chelostoma florisomne</i>	ranonkelbij	TNB	z	1						
<i>Chelostoma rapunculi</i>	grote klokjesbij	TNB	z		6			1		
<i>Hylaeus hyalinatus</i>	tuinmaskerbij	TNB	z		3	1	1	2	3	2
<i>Lasioglossum laticeps</i>	breedkaakgroefbij	TNB	zz			1	1			
<i>Lasioglossum leucopus</i>	gewone smaragdgroefbij	TNB	z				1	1		1
<i>Lasioglossum minutissimum</i>	ingesnoerde groefbij	TNB	z			9				2
<i>Lasioglossum pauxillum</i>	kleigroefbij	TNB	z			2				
<i>Megachile ericetorum</i>	lathyrusbij	TNB	z			1				
<i>Melitta nigricans</i>	kattenstaartdikpoot	TNB	z	85						2
<i>Nomada fabriciana</i>	roodzwarte dubbeltand	TNB	z			2				
<i>Nomada fulvicornis</i>	roodsprietwespbij	KW	zz						1	
<i>Nomada goodeniana</i>	smalbandwespbij	TNB	z				1	1		
<i>Nomada marshalli</i>	donkere wespbij	TNB	z					1		
<i>Nomada panzeri</i>	sierlijke wespbij	TNB	z						1	
<i>Nomada signata</i>	signaalwespbij	TNB	z				1		1	1
<i>Osmia caerulea</i>	blauwe metselbij	KW	z						1	
<i>Osmia cornuta</i>	gehoorde metselbij	TNB	z	1	1					
<i>Sphecodes miniatus</i>	gewone dwergbloedbij	TNB	z			2				3
<i>Stelis breviscula</i>	gewone tubebij	KW	zz							1
Zweefvliegen										
<i>Brachyopa pilosa</i>	oostelijke sapzweefvlieg	TNB	z				3			
<i>Cheilosia semifasciata</i>	vetplantgitje	TNB	z				3			
<i>Eumerus funeralis</i>	knobbelbollenzweefvlieg	TNB	z		2					
<i>Melangyna umbellatarum</i>	melkelfje	KW	z				1			
<i>Melanogaster nuda</i>	kaal doflifje	KW	z			2		1		
<i>Meligrama guttata</i>	spiegelelfje	BE	zz				1			
<i>Neosascia obliqua</i>	scheefvlekkorsetzweefvlieg	TNB	zz				2	1		
<i>Neosascia podagrica</i>	gewone korsetzweefvlieg	GE	a	1			2	8		
<i>Paragus quadrifasciatus</i>	geelbandkrieltje	TNB	zz					1		1

Figuur 2 Vrouwtje lichte wilgenzandbij *Andrena mitis*, voor stuifmeel afhankelijk van wilgen. Foto Menno Reemer.

Figuur 3 Vrouwtje andoornbij *Anthophora furcata* op een van haar favoriete stuifmeelbronnen. Foto Menno Reemer.

Figuur 4 Mannetje grote koekoekshommel *Bombus vestalis*. Foto Johan van 't Bosch.

BIJZONDERE SOORTEN BIJEN

Hieronder worden enkele bijzondere soorten bijen besproken. Soorten zijn in dit overzicht opgenomen indien ze op de Rode Lijst staan of indien de status in Nederland zeldzaam is (Reemer 2018). Voor de toelichting is gebruik gemaakt van Peeters et al. (2012) en Falk & Lewington (2017).

lichte wilgenzandbij *Andrena mitis*

Rode Lijst 2018: Thans niet bedreigd

Zeldzaamheid: zeldzaam

Gidsbij Capelle aan den IJssel

De lichte wilgenzandbij verzamelt haar stuifmeel uitsluitend op wilgen. De vrouwtjes nestelen solitair, het nest wordt gegraven op open plekken en bij voorkeur in zand. Mannetjes vliegen in het voorjaar vaak om ontluikende bomen en struiken. Deze soort komt voor op allerlei plekken met wilgen en lijkt de laatste jaren wat toe te nemen.

Waarnemingen: Maar liefst 31 exemplaren langs de Oosterlengte, allemaal mannetjes zonnend of op zoek naar een vrouwtje.

andoornbij *Anthophora furcata*

Rode Lijst 2018: Thans niet bedreigd

Zeldzaamheid: zeldzaam

De andoornbij komt verspreid over heel Nederland voor, maar is zeldzaam. De andoornbij komt in veel verschillende habitats voor, onder de voorwaarden dat er dood hout is om in te nestelen en er voedselplanten aanwezig zijn. Ze verzamelt stuifmeel bij verschillende soorten planten en heeft een voorkeur voor lipbloemigen. Vaak voorkomende stuifmeelbronnen zijn bosandoorn en moerasandoorn.

Waarnemingen: Gevonden op twee plekken, bij het Dalpad en fouragerend op kattenkruid bij de Telemannstraat.

grote koekoekshommel *Bombus vestalis*

Rode Lijst 2018: Kwetsbaar

Zeldzaamheid: algemeen

Gidsbij Capelle aan den IJssel

Koekoekshommels zijn nestparasieten van sociale hommels. De vrouwtjes kunnen zelf geen stuifmeel verzamelen en er zijn dus ook geen koekoekshommelwerksters. Een vrouwtje koekoekshommel neemt het nest over van de koningin van een sociale hommelse soort, waarna de werksters van die gastvrouw het voedsel verzamelen voor de larven van de koekoekshommel. De gastvrouw van de grote koekoekshommel is de aardhommel *Bombus terrestris*, een algemene soort. Hoewel de grote koekoekshommel als kwetsbaar op de Rode Lijst staat, lijkt de soort de laatste jaren algemener te worden. Ze is met name in stedelijk groen bijna overal aan te treffen.

Waarnemingen: Gevonden op één locatie, drie patrouillerende mannetjes in het Shellbosje.

Figuur 5 Vrouwte breedkaakgroefbij *Lasioglossum laticeps*. Foto John Smit.

breedkaakgroefbij *Lasioglossum laticeps*

Rode Lijst 2018: Thans niet bedreigd

Zeldzaamheid: zeldzaam

De breedkaakgroefbij kwam in Nederland tot voor kort voornamelijk in Limburg voor, maar lijkt zich de laatste jaren uit te breiden in noordwestelijke richting. Wordt vooral op leemgronden, langs de rivieren en in graslanden in het heuvelland gevonden. In Noord-Brabant, Gelderland en Utrecht is ze inmiddels op veel plekken aangetroffen. In Noord-Holland en Zuid-Holland zijn nog vrij weinig waarnemingen, maar de soort is tenminste gevonden in Leiden (Reemer 2021), Gorinchem (Slikboer 2018, Slikboer 2022) en Haarlem (Kos 2022). De breedkaakgroefbij nestelt ondergronds in groepen, vaak op kale kleihellingen. Ze is echter ook midden in de stad tussen straatstenen nestelend aangetroffen. De breedkaakgroefbij bezoekt planten uit een groot aantal families.

Waarnemingen: Op twee locaties werd één exemplaar gevonden, bij het Shell-bosje en bij Fascinatio.

Figuur 6 Vrouwte roodsprietwespbij *Nomada fulvicornis*, de koekoeksbij van de grijze rimpelrug *Andrena tibialis*. Foto John Smit.

roodsprietwespbij *Nomada fulvicornis*

Rode Lijst 2018: Kwetsbaar

Zeldzaamheid: zeldzaam

De roodsprietwespbij is een koekoeksbij. Ze heeft als gastheer de grijze rimpelrug *Andrena tibialis* en mogelijk nog enkele andere soorten. Hoewel de roodsprietwespbij als kwetsbaar en vrij zeldzaam te boek staat, lijkt er de laatste jaren een toename in het aantal waarnemingen te zijn. In stedelijke omgeving wordt de soort relatief vaak aangetroffen.

Waarnemingen: Er werd slechts één exemplaar gezien, bij de Telemannstraat.

blauwe metselbij *Osmia caerulescens*

Rode Lijst 2018: Kwetsbaar

Zeldzaamheid: vrij zeldzaam

De blauwe metselbij nestelt in allerhande bestaande holtes, zoals in dood hout, holle stengels, gaten in muren en in leem en kalkwanden. Ze wordt ook in bijenhôtels gevonden en komt met regelmaat voor in stedelijke omgeving. Ze heeft een sterke voorkeur voor lipbloemen, vlinderbloemen en slangenkruid voor het verzamelen van stuifmeel.

Waarnemingen: Er werd een vrouwtje gevonden bij de Telemannstraat.

Figuur 7 Mannetje blauwe metselbij *Osmia caerulescens* met zijn kenmerkende groene ogen. Foto John Smit.

gewone tubebij *Stelis breviscula*

Rode Lijst 2018: Kwetsbaar

Zeldzaamheid: zeldzaam

Ook de gewone tubebij is een koekoeksbij. Ze is zwart, met smalle lichte haarbandjes op de achterranden van de tergieten. Daarmee lijkt ze sterk op de tronkenbij *Heriades truncorum*, de belangrijkste gastheer. Net als tronkenbijen zijn ze regelmatig te vinden bij bijenhôtels en nestelplekken in ander dood hout, zij het in kleinere aantallen dan de gastheer.

Waarnemingen: Een exemplaar werd gezien in het Vuykpark.

Figuur 8 Melkelfje *Melangyna umbellatarum*, een vrij zeldzame zweefvlieg waarvan de larven bladluizen eten. Foto Menno Reemer.

Figuur 9 Kaal doflietje *Melanogaster nuda*, een soort van moerassige omstandigheden. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 10 Het spiegelelfje *Meligramma guttata* is sterk afgenomen. Foto John Smit.

BIJZONDERE SOORTEN ZWEEFVLIEGEN

Soorten zijn in dit overzicht opgenomen indien ze op de Rode Lijst staan of indien de status in Nederland zeldzaam is (Reemer et al. 2024). Voor de toelichting is gebruik gemaakt van Reemer et al. (2009, 2024), Bot & Van de Meutter (2019).

melkelfje *Melangyna umbellatarum*

Rode Lijst 2023: Kwetsbaar

Zeldzaamheid: vrij zeldzaam

Het melkelfje leeft in hoge bloemrijke kruidenvegetaties, bijvoorbeeld langs bosranden en in bermen. De larven voeden zich met bladluizen, bijvoorbeeld op schermbloemen zoals gewone berenklaauw en fluitenkruid. Ook de imago's van het melkelfje worden vaak gevonden op schermbloemen. De aantallen van het melkelfje kunnen van jaar tot jaar fluctueren, maar er is ook sprake van een afname, waarvan de oorzaken niet helemaal duidelijk zijn. Mogelijk speelt het maaien van kruidenrijke bermen een rol.

Waarnemingen: Eén exemplaar werd gezien bij het Shell-Bosje.

kaal doflietje *Melanogaster nuda*

Rode Lijst 2023: Kwetsbaar

Zeldzaamheid: vrij zeldzaam

Doflijfjes zijn kleine, vrij ronde, zwarte zweefvliegen. Net als glimlijfjes hebben ze binding met moerassige gebieden. De larven van doflietjes leven in modder langs oevers en in moerassen. Het kaal doflietje is niet zeldzaam, maar omdat de soort past bij het type habitat in de onderzochte gebieden, wordt ze hier besproken. Ze komt met name voor in de westelijke zeeklei- en laagveengebieden, het rivierengebied en in Zuid-Limburg. Het aantal vondsten van het kaal doflietje is afgenomen. Mogelijk hangt dit samen met eutrofiëring en (tijdelijke) verdroging van de leefgebieden.

Waarnemingen: Eén exemplaar in het gebied bij de Haydnstraat en twee exemplaren bij Fascinatio.

spiegelelfje *Meligramma guttata*

Rode Lijst 2023: Bedreigd

Zeldzaamheid: zeldzaam

Het spiegelelfje is een zweefvlieg van voedselrijke, hoge kruidenrijke vegetaties op zonnige plekken in en nabij loofbossen. De larven van het spiegelelfje voeden zich met bladluizen. De larven zijn gevonden op esdoorn. De imago's van het spiegelelfje bezoeken graag schermbloemen. Deze soort is sterk afgenomen, maar de oorzaken daarvan zijn onduidelijk. *Waarnemingen:* Er is één exemplaar van het spiegelelfje gevonden bij het Shell-bosje.

Figuur 11 Scheefvlekkorsetzweefvlieg *Neoascia obliqua*, een zeldzaam zweefvliegje dat voorkomt in vochtige omstandigheden. Foto Menno Reemer.

scheefvlekkorsetzweefvlieg *Neoascia obliqua*

Rode Lijst 2023: Thans niet bedreigd

Zeldzaamheid: zeldzaam

Korsetzweefvliegen zijn zeer kleine, slanke zweefvliegjes, waarvan de verschillende soorten behoorlijk op elkaar lijken. De imago's vliegen laag door de vegetatie en bezoeken diverse bloemen, meestal in vochtige omgeving. De larven leven van bacteriën in rottend plantaardig materiaal, bijvoorbeeld langs oevers maar ook in mest- en composthoppen. De scheefvlekkorsetzweefvlieg komt met name voor in oevervegetaties en op beschutte, vochtige plaatsen in bossen en struwelen, vaak nabij groot hoefblad. Ook de larven zijn gevonden in groot hoefblad.

Waarnemingen: Twee exemplaren bij het Shell-bosje en één exemplaar in het gebied bij de Haydnstraat.

Figuur 12 De gewone korsetzweefvlieg *Neoascia podagrica* staat als gevoelig op de Rode Lijst. Foto Menno Reemer.

gewone korsetzweefvlieg *Neoascia podagrica*

Rode Lijst 2023: Gevoelig

Zeldzaamheid: algemeen

Net als de scheefvlekkorsetzweefvlieg, komt de gewone korsetzweefvlieg voor in vochtige biotopen, die vaak min of meer voedselrijk zijn. De larven leven in rottend plantenmateriaal, zoals in modder, compost of zelfs mest. De gewone korsetzweefvlieg is vaak te vinden langs slootkanten en in vochtige bossen, maar ook wel in tuinen bij composthoppen. Hoewel het een algemene en wijd verbreide soort is, is ze de laatste jaren sterk afgenomen. Mogelijke oorzaken zijn uitdroging van leefgebieden en intensief beheer van graslanden.

Waarnemingen: Gezien op drie plekken, namelijk één exemplaar bij het Dalpad, twee exemplaren bij het Shell-bosje en acht exemplaren in het gebied bij de Haydnstraat.

Figuur 13 Het geelbandkrieltje *Paragus quadrifasciatus* wordt de laatste jaren steeds vaker in Nederland waargenomen. Foto John Smit.

geelbandkrieltje *Paragus quadrifasciatus*

Rode Lijst 2023: Thans niet bedreigd

Status: zeldzaam

Het geelbandkrieltje is een klein zweefvliegje dat vaak voorkomt in open, droge warme biotopen, zoals droge graslanden en ruderaal terreinen. De larven leven van bladluizen op diverse kruiden en lage struiken, zoals braam, melkdistel en wilde cichorei. Het is een zuidelijke soort die zich naar het noorden lijkt uit te breiden. In recente jaren wordt ze steeds vaker in Nederland waargenomen, regelmatig op ruderaal terreinen en in stedelijke omgeving.

Waarnemingen: Eén exemplaar werd gevonden in het gebied bij de Haydnstraat en één exemplaar in het Vuykpark.

BESPREKING PER GEBIED

De genoteerde bloemen per bezoek per gebied zijn opgenomen in bijlage 2.

DALPAD

Waargenomen bijen- en zweefvliegsoorten

Bij het Dalpad zijn 23 soorten bijen en 15 soorten zweefvliegen gevonden. Onder de bijen waren geen Rode Lijstsoorten. Wel werd een zeldzame bijensoort gevonden, een mannetje andoornbij. Er werd een zweefvliegsoort gezien die op de Rode Lijst staat, namelijk de als Gevoelig geclassificeerde gewone korsetzweefvlieg.

Opvallend waren maar liefst 85 exemplaren van de kattenstaartdikpoot, in de grote kattenstaart langs de vaart langs de zuidrand van het gebied. Daarnaast werd een ranonkelbij gezien, een soort die in Zuid-Holland niet talrijk is.

Algemeen

Deze locatie bestaat grotendeels uit grasland, aan de noordkant begrensd door twee recent aangelegde walletjes waarop diverse planten, struiken en boompjes zijn aangeplant. Het westelijke walletje begrenst een wadi, eveneens recent aangelegd. De rest van het grasland wordt als gazon beheerd. Dit grasland is omgeven door vaarten aan de zuid- en de oostkant. Aan de oostkant staan hoge populieren en is er weinig oeverbegroeiing. Aan de zuidkant is er meer oeverbegroeiing, bestaand uit kruiden en struiken.

De begroeiing op de walletjes is recent aangelegd en zal zich de komende jaren verder moeten ontwikkelen. Wanneer dit gebeurt ontstaat meer variatie en structuur in de begroeiing, waar bestuivers van kunnen profiteren. De kale grond op walletjes kan mogelijk dienst doen als nestgelegenheid voor in de bodem nestelende bijen.

Er staan relatief weinig inheemse planten op de walletjes. Het toevoegen van enkele inheemse struiken die in verschillende tijden bloeien zou bestuivers ten goede kunnen komen, bijvoorbeeld sleedoorn, meidoorn of liguster.

Figuur 14 In het voorjaar was er nog weinig bloei op de aangelegde heuvels bij het Dalpad. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 15 In de zomer bloeide er veel grote kattenstaart langs de vaart bij het Dalpad, waar de kattenstaartdikpoot van profiteert. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 16 In de zomer was de wadi bij het Dalpad erg bloemrijk, een contrast met het gazon eromheen. Foto Johan van 't Bosch.

In het voorjaar was er vrij weinig bloei op deze locatie. Mogelijk verbetert dit als het grasland en de bossages zich verder kunnen ontwikkelen.

De wadi werd in het late voorjaar en in de zomer erg bloemrijk. Met op bloemrijk grasland aangepast maaibeheer, zou dit de komende jaren zo kunnen blijven. Advies is om dan geen nieuwe bloemen meer in te zaaien, maar het grasland te ontwikkelen door middel van het maaibeheer.

Juist door de combinatie van de aangeplante struiken enerzijds en de bloemrijke wadi en oeverbegroeiing anderzijds, is deze locatie gevarieerd en aantrekkelijk. Het verbinden van die verschillende elementen kan de locatie nog aantrekkelijker maken voor bestuivers. Dit kan bijvoorbeeld door een deel van het gazon op dezelfde manier te beheren en te ontwikkelen als de wadi. Dit zou de wadi en de zuidelijke oever kunnen verbinden en versterken.

Advies is om ook de oeverzone tussen de zuidelijke oever en het fietspad als bloemrijk grasland te beheren en bijvoorbeeld twee keer per jaar gefaseerd te maaien.

OOSTERLENGTE

Waargenomen bijen- en zweefvliegsoorten

Langs de Oosterlengte zijn 23 soorten bijen en 11 soorten zweefvliegen waargenomen. Er werden geen Rode Lijstsoorten gezien, maar wel een zeldzame bijensoort, de lichte wilgenzandbij.

Oost- en westzijde

Op verzoek van de Gemeente Capelle aan den IJssel wordt hier onderscheid gemaakt tussen de waargenomen bestuivers aan de oost- en de westzijde van de Oosterlengte. In de berm aan de oostzijde van de Oosterlengte zijn 15 soorten bijen en acht soorten zweefvliegen gezien. Aan de westzijde werden 17 soorten bijen en

Tabel 3 Overzicht van de zeldzame en Rode Lijstsoorten die in 2025 zijn gevonden op de zeven onderzochte locaties in Capelle aan den IJssel. Per soort zijn ook de zeldzaamheid en de Rode Lijststatus weergegeven.

RL - Rode Lijststatus van bijen volgens Reemer (2018) en van zweefvliegen volgens Reemer et al. (2024).

zstatus - zeldzaamheidsstatus bijen volgens Reemer (2018) en zeldzaamheidsstatus zweef-

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	RL	zstatus	Oosterlengte	
				oostzijde	westzijde
Bijen					
<i>Andrena dorsata</i>	wimperflanzandbij	TNB	a	1	
<i>Andrena fulva</i>	vosje	TNB	a		1
<i>Andrena mitis</i>	lichte wilgenzandbij	TNB	zz		31
<i>Anthophora plumipes</i>	gewone sachembij	TNB	a		3
<i>Apis mellifera</i>	honingbij	nvt	nvt	58	69
<i>Bombus campestris</i>	gewone koekoekshommel	TNB	a	2	
<i>Bombus hypnorum</i>	boomhommel	TNB	a		6
<i>Bombus lapidarius</i>	steenhommel	TNB	a	34	2
<i>Bombus pascuorum</i>	akkerhommel	TNB	a	22	14
<i>Bombus pratorum</i>	weidehommel	TNB	a	13	4
<i>Bombus terrestris</i> -groep	aardhommel-groep	TNB	a	1	8
<i>Chelostoma rapunculi</i>	grote klokjesbij	TNB	z		6
<i>Colletes daviesanus</i>	wormkruidbij	TNB	a	11	
<i>Halictus rubicundus</i>	roodpotige groefbij	TNB	a	8	
<i>Heriades truncorum</i>	tronkenbij	TNB	a	8	5
<i>Hylaeus communis</i>	gewone maskerbij	TNB	a	1	2
<i>Hylaeus hyalinatus</i>	tuinmaskerbij	TNB	z		3
<i>Lasioglossum calceatum</i>	gewone geurgroefbij	TNB	a	3	
<i>Lasioglossum morio</i>	langkopsmaragdgroefbij	TNB	a	2	
<i>Lasioglossum sexstrigatum</i>	gewone franjegroefbij	TNB	a	1	2
<i>Megachile centuncularis</i>	tuinbladsnijder	TNB	a		1
<i>Megachile willughbiella</i>	grote bladsnijder	TNB	a		3
<i>Osmia cornuta</i>	gehoornde metselbij	TNB	z		1
<i>Sphecodes spec.</i>	bloedbij onbekend	nvt	nvt	1	
Aantal soorten				15	17
Zweefvliegen					
<i>Episyrphus balteatus</i>	snorzweefvlieg	TNB	a		1
<i>Eristalis arbustorum</i>	kleine bijvlieg	TNB	a	1	
<i>Eristalis horticola</i>	bosbijvlieg	TNB	a	3	2
<i>Eristalis nemorum</i>	puntbijvlieg	TNB	a	1	1
<i>Eristalis pertinax</i>	kegelbijvlieg	TNB	a		4
<i>Eristalis tenax</i>	blinde bij	TNB	a	7	3
<i>Eumerus funeralis</i>	knobbelbollenzweefvlieg	TNB	z	2	
<i>Helophilus pendulus</i>	gewone pendelvlieg	TNB	a	2	2
<i>Merodon equestris</i>	grote narcisvlieg	TNB	a	6	
<i>Neocnemodon spec.</i>	platbek onbekend	nvt	nvt		1
<i>Platycheirus scutatus</i>	schaduwplatvoetje	TNB	a		1
<i>Syrirta pipiens</i>	menuetweefvlieg	TNB	a	20	2
Aantal soorten				8	9

negen soorten zweefvliegen gezien. De aantallen per zijde van de Oosterlengte zijn weergegeven in tabel 3.

De oost- en de westzijde van de Oosterlengte zijn zeer verschillend. Aan de oostkant ligt een brede, recent ingezaaide berm. In de zomer, toen deze berm volop in bloei stond, werden relatief veel bijen gezien. Er vlogen onder andere veel hommels en wormkruidbijen. In het voorjaar was er aan de oostzijde juist nog weinig bloei en was het aantal waargenomen bijen laag. Ook werden aan de oostzijde juist wat meer groefbijen gezien, die vaak nestelen in wat kalere grond.

Figuur 17 De brede berm aan de oostzijde van de Oosterlengte was in de zomer een zee van bloemen. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 18 Door de gazons bij de berm te trekken kan bij de Oosterlengte een groter aaneengesloten bloemrijk grasland ontstaan. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 19 De houten speeltoestellen langs de Oosterlengte doen ongepland ook dienst als bijenhotel. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 20 Belangrijk op de locatie bij Fascinatio is de zuid georiënteerde helling, die nu deels verstoord en verruigd is. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 21 In het westelijk deel van de locatie bij Fascinatio bloeide in de zomer veel gewone berenklaauw, aantrekkelijk voor zweefvliegen en sommige bijen. Foto Johan van 't Bosch.

De westzijde van de Oosterlengte wordt juist gekenmerkt door plantsoenen met aangeplante (exotische) struiken en lagere bomen. Aan deze kant is geen grasland aanwezig. Aan de westzijde werden naar verhouding meer voorjaarssoorten gezien, zoals zandbijen, en ook meer doodhoutbewoners.

Overigens liggen beide bermen dicht bij elkaar. Hoewel wilde bijen vaak een beperkte actieradius hebben, ligt het in de lijn der verwachting dat er veel uitwisseling is tussen de beide zijden van de weg, maar ook met andere delen van de wijk.

Algemeen

De berm aan de oostzijde kwam in de zomer volop tot bloei. Om deze berm ook in de komende jaren bloemrijk te houden is het belangrijk om het maaibeheer daarop aan te passen. Het advies is om de berm tweemaal per jaar gefaseerd te maaien.

Net ten zuidoosten van de berm aan de oostzijde liggen enkele grote gazons. Om de aantrekkingskracht voor bestuivers groter te maken te versterken, wordt aanbevolen om (een deel van) deze gazons bij de berm te trekken qua maaibeheer. Als hier geen gazonbeheer meer wordt toegepast, kan een groter bloemrijk grasland ontstaan. Omdat dit gebied tussen het Dalpad en de berm aan de Oosterlengte ligt, kan het beide gebieden versterken.

Aan de westzijde van de Oosterlengte ligt een speeltuintje met houten speeltoestellen. Diverse soorten bijen die in dood hout nestelen, hadden deze houten toestellen ontdekt en er hun nest in gemaakt, te weten grote klokjesbij, tronkenbij, gewone maskerbij, tuinmaskerbij, grote bladsnijder en tuinbladsnijder. Zo vormt dit speeltuintje ongepland ook een bijenhotel. Dit zou versterkt kunnen worden door hier en daar nog wat extra gaatjes bij te boren. Bij onderhoud is het belangrijk hiermee rekening te houden.

FASCINATIO

Waargenomen bijen- en zweefvliegsoorten

Op de locatie bij het stadsdeel Fascinatio werden 29 soorten bijen en 17 soorten zweefvliegen gezien. Onder de bijen bevonden zich geen Rode Lijstsoorten. Wel werd een exemplaar van de breedkaakgroefbij gevonden, een zeldzame soort die zich aan het uitbreiden is binnen Nederland. Er werd een zweefvliegsoort aange troffen die op de Rode Lijst staat in de categorie Kwetsbaar, het kaal doflifje. Er werden twee exemplaren gevonden in het lager gelegen deel van deze locatie, nabij de daar gelegen sloot.

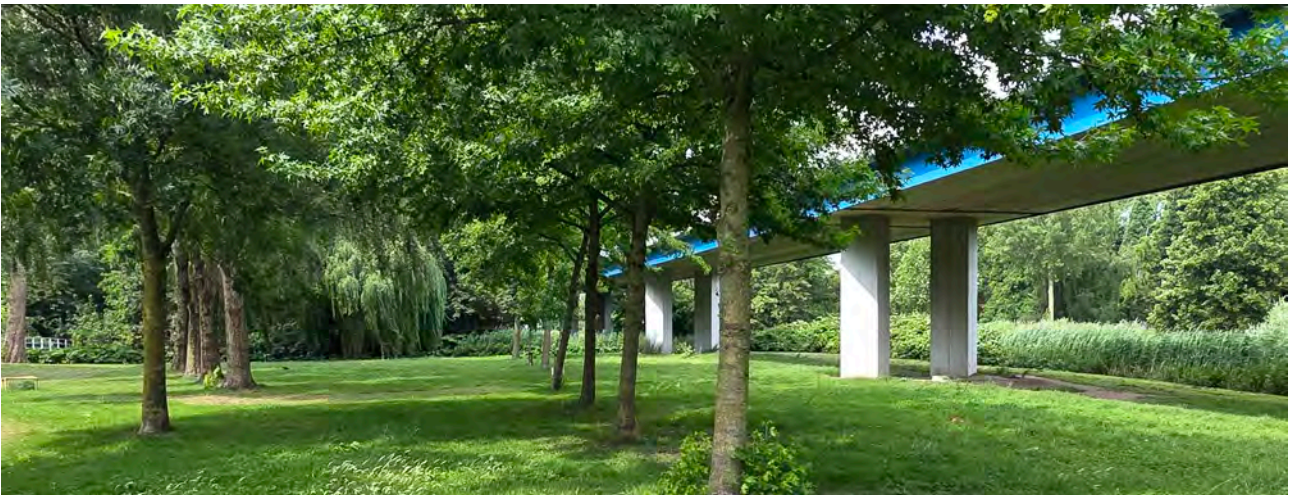
Algemeen

Deze locatie bestaat uit een langgerekte, op het zuiden gerichte helling en een vlak gedeelte aan de voet van die helling. De begroeiing van de helling is deels grasland, deels wijngaard. Het vlakke gedeelte bestaat uit grasland in de berm van een verhard pad en de berm langs de Van Rijckevorselweg. Daartussen ligt een brede sloot, die omzoomd is met riet. De berm tussen de sloot en de Van Rijckevorselweg is uit veiligheidsoverwegingen niet onderzocht. Deze grasberm oogde bloemrijk en wat schraler dan de rest van deze locatie, die verder vrij voedselrijk is.

Het langgerekte talud op deze locatie biedt veel potentie om te ontwikkelen tot een bloemrijke helling. Centraal gelegen op deze helling is een wijngaard. In de paden tussen de wijnranken viel in het voorjaar de grote hoeveelheid bloeiend hondsdrif op. In het oostelijke deel van deze locatie leek het afgelopen jaar nog werk verzet,

Figuur 22 Tussen de wijnranken bij *Fasciatio* bloeide in het voorjaar erg veel hondsdrif. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 23 Het gazon ten oosten van het Shell-bosje zou met aangepast maaibeheer bloemrijker kunnen worden, een mooie combinatie met het bosachtige Shell-bosje. Foto Johan van 't Bosch.

wat zijn invloed had op de vegetatie. Ook waren er wat kale terreindelen, waar enkele groef- en bloedbijen hun kans grepen om te nestelen. Het westelijk deel van deze locatie lijkt vrij voedselrijk. Hier ligt verruiging op de loer. Bij de latere bezoeken was hier vooral hoog opgaand gras aanwezig met weinig bloeiende planten daartussen.

Voor zowel het westelijke als het oostelijke deel geldt dat met aangepast maaibeheer deze hellingen bloemrijk en aantrekkelijk voor bijen zouden kunnen worden. Advies is om tenminste tweemaal per jaar te maaien, altijd gefaseerd. Op basis van de ontwikkeling kan bepaald worden of het nodig is om een keer extra te maaien.

In het vlakke deel verder naar het westen groeide veel gewone berenklaauw. Dit was in de zomer een feestje voor sommige zweefvliegen en bijen. Er was een klein deel ingezaaid met exotische planten. Advies is om dit niet verder uit te breiden, maar het gebied te ontwikkelen met maaibeheer.

Figuur 24 Het Shell-bosje is een mooi vochtig populierenbosje met veel struweel en dood hout. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 25 In juni zijn de bloeiende braamstruwelen in het Shell-bosje erg aantrekkelijk voor bijen en hommels. Foto Johan van 't Bosch.

SHELL-BOSJE

Waargenomen bijen- en zweefvliegsoorten

In het Shell-bosje werd een bijensoort gevonden die als Kwetsbaar op de Rode Lijst staat, de grote koekoekshommel. Er werden enkele patrouillerende mannetjes gezien die interesse toonden in een vrouwtje vierkleurige koekoekshommel. Daarnaast werd een exemplaar van de zeldzame breedkaakgroefbij gezien. Onder de gevonden zweefvliegen bevonden zich drie Rode Lijstsoorten, één exemplaar van het spiegelelfje (Bedreigd), één exemplaar van het melkelfje (Kwetsbaar) en twee exemplaren van de gewone korsetzweefvlieg (Gevoelig). Bovendien werden nog twee exemplaren van de scheefvlekkorsetzweefvlieg gezien, een zeldzame soort.

Algemeen

Het Shell-bosje is een wat vreemde eend in de bijt tussen de andere locaties. Waar het op de meeste plekken om grasland of plantsoen gaat, betreft het hier een voedselrijk vochtig populierenbosje met wat ouder wordende populieren. Naarmate het bosje ouder wordt kan het aan een grotere variatie aan insecten ruimte bieden. De aanwezigheid van diverse mannetjes oostelijke sapzweefvlieg aan de voet van enkele populieren duidt al op de aanwezigheid van sapstromen, waar de larven van deze soort in leven. Ook de veel aanwezige gewone rode bladloper en de grote gouden bladloper leven in rottende boomdelen.

Er is het nodige liggend dood hout aanwezig en ook diverse boomstronken. Dood hout is zeer waardevol als voedselbron, schuilplaats en nestplek voor allerlei insecten. Indien in de toekomst ingrijpen nodig mocht zijn omdat een van de bomen zwakker wordt, kan het waardevol zijn om die boom op enkele meters hoogte om te zagen in plaats van laag bij de grond. Op die manier kan ook staand dood hout ontstaan, wat weer ruimte biedt aan andere insecten.

In het late voorjaar is er in en rond het Shell-bosje veel braamstruweel aanwezig. Dat is waardevol als stuifmeel- en nectarbron voor veel hommels en bijen, maar ook als nestgelegenheid voor bijvoorbeeld maskerbijen. Het is belangrijk om snoeiwerkzaamheden te faseren. Hierdoor blijven oudere takken aanwezig, terwijl het braamstruweel de andere planten niet overwoekert.

Figuur 26 Belangrijk onderdeel van de locatie aan de Haydnstraat is het talud dat op het zuidoosten is gericht. Foto Johan van 't Bosch.

Net ten oosten van het populierenbosje ligt grasland dat als gazon wordt beheerd. Bij een minder intensief (en gefaseerd) maaibeheer kan dit grasland meer tot bloei komen. Zo kunnen aanvullende fourageermogelijkheden ontstaan voor de bewoners van het Shell-bosje en andere bestuivers.

HAYDNSTRAAT

Waargenomen bijen- en zweefvliegsoorten

Op de locatie bij de Haydnstraat werden 32 soorten bijen en ook 32 soorten zweefvliegen gezien. Voor beide groepen was dit de locatie met de hoogste soorten-aantallen in dit onderzoek. Er werden geen bijen gevonden die op de Rode Lijst staan en ook geen zeldzame soorten. Tussen de gevonden zweefvliegen bevonden zich wel twee Rode Lijstsoorten. Het ging om één exemplaar van het kaal doflijfje (Kwetsbaar) en acht exemplaren van de gewone korsetzweefvlieg (Gevoelig). Ook werden twee zeldzame soorten gezien, de scheefvlekkorsetzweefvlieg en het geelbandkrieltje. Van beide soorten werd één exemplaar gevonden.

Algemeen

Deze locatie wordt begrensd door de Van Rijckevorselweg aan de noordwestzijde en een vaart aan de zuidoostzijde. Het is een langgerekt gebied dat bestaat uit het op het zuidoosten gerichte talud naar de Van Rijckevorselweg en een vlak deel, met bermen langs een verhard pad en de oever van de vaart. Het gebied bestaat vooral uit grasland met enkele struiken in de oeverzone van de vaart. Langs het verharde pad staan bomen, waardoor de lage delen in de zomer deels beschaduwde zijn.

De helling en de zuidoostelijke berm zijn beide bloemrijk in het voorjaar, met veel raapzaad op de helling. In de lage delen groeien raapzaad en fluitenkruid. In de zomer bloeide er onder andere veel gewone berenklaauw in de lage delen. Dit werkte als een magneet voor grote aantallen zweefvliegen, vooral algemene en mobiele soorten die aangetrokken worden door schermbloemen. In de tabel in bijlage 4 vallen vooral de grote aantallen bijvliegen *Eristalis*, doodskopzweefvlieg *Myathropa florea*, bessenbandzweefvlieg *Syrphus ribesii* en stadsreus *Volucella zonaria* op, ten opzichte van de andere locaties. In de zomer werd de wilde wingerd op de geluidswal goed bezocht, onder andere door honingbijen.

Figuur 27 In juni waren er op de locatie bij de Haydnstraat weinig bloeiende planten. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 28 In de zomer trekt de grote hoeveelheid gewone berenklaauw bij de Haydnstraat veel zweefvliegen aan. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 29 Het gazon bij de Telemannstraat heeft bestuivers weinig bloemen te bieden. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 30 In het plantsoen bij de Telemannstraat zijn vooral exotische planten aangeplant. Foto Johan van 't Bosch.

In juli bestonden de hogere delen van de helling voornamelijk uit hoog gras. In juni gold dit voor zowel de zuidoostberm als de helling en was er aanmerkelijk minder bloei. Om ook in deze periodes meer bloei te krijgen kan tenminste eenmaal extra worden gemaaid. Maar wel altijd gefaseerd, zodat er altijd bloemaanbod aanwezig blijft.

TELEMANNSTRAAT

Waargenomen bijen- en zweefvliegsoorten

In de groenvoorzieningen bij de Telemannstraat werden 22 soorten bijen en vijf soorten zweefvliegen gevonden. Voor beide groepen was dit de locatie met de laagste soortenaantallen. Voor bijen is dit aantal soorten wel in dezelfde orde van grootte als bij de andere locaties. Er moet gezegd worden dat dit ook de locatie was met de kleinste oppervlakte. Er werden twee soorten bijen gezien die op de Rode Lijst staan, beide in de categorie Kwetsbaar. Het gaat om de roodspruwesbij en de blauwe metselbij. Van beide soorten werd één exemplaar gezien. Ook werd nog een zeldzame bijensoort gevonden, de andoornbij. Tussen de waargenomen zweefvliegen zaten geen zeldzame of Rode Lijstsoorten.

Figuur 31 In het plantsoen aan de Telemannstraat bloeide het blauw kattenkruid uitbundig. Dit trok de nodige hommels en bijen aan. Foto Johan van 't Bosch.

Algemeen

Deze locatie betreft een plantsoen met recent aangebrachte beplanting, een gazon met enkele verspreide bomen en een verhard sportveldje. Dat laatste is niet onderzocht omdat het bestuivers weinig te bieden heeft. Ook het gazon is niet aantrekkelijk voor bijen en zweefvliegen, omdat het gras zeer kort wordt gehouden. Hierdoor komt er nauwelijks iets tot bloei. Met ander maaibeheer kan dit graslandje aantrekkelijker worden voor bijen. Iets minder vaak maaien of het gras minder laag afmaaien kan al meer mogelijkheden geven voor bloei. Als het maaibeleid wordt aangepast zou de aanleg van een nestheuveltje voor in de grond nestelende bijen ook zinvol kunnen zijn.

In een klein deel van het plantsoen stond kattenkruid vol in bloei. Dit trok veel hommels en bijen aan, zoals blauwe metselbij, andoornbij en grote wolbij. In het plantsoen werden diverse soorten zandbijen en groefbijen gezien, waaronder opvallend veel exemplaren van de langkopsmaragdgroefbij. Mogelijk bood de kale grond van de recente aanplant mogelijkheden om te nestelen. Het is afwachten hoe dit plantsoen zich verder gaat ontwikkelen.

VUYKPARK

Waargenomen bijen- en zweefvliegsoorten

In het Vuykpark werden 29 soorten bijen en 21 soorten zweefvliegen gezien. Op deze locatie werden geen bijen met een Rode Lijststatus gevonden en ook geen zeldzame soorten. Er werd één zeldzame zweefvliegsoort gevonden, namelijk een exemplaar van het geelbandkrieltje.

Algemeen

Dit is een klein stadspark grenzend aan de rivier, met meerdere gezichten. Een groot deel van het park bestaat uit een strak gazon met enkele bomen. In een hoek van dit grasveld is een perkje met vaste planten en een klein veldje dat is ingezaaid. Bij dit ingezaaide veldje is ook wat reliëf gecreëerd, terwijl de rest van het gazon vlak is. Langs de rivier ligt een strook met natuurlijker en deels verruigd grasland en wat braamstruweel. De twee worden van elkaar gescheiden door enkele hagen en een horecagelegenheid.

Figuur 32 Het grote gazon in het Vuykpark is nu weinig aantrekkelijk voor bestuivers, omdat er vrijwel niets bloeit. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 33 Waar het Vuykpark aan de rivier grenst, bloeit in het late voorjaar veel, onder andere distels, maar verruiging ligt op de loer. Foto Johan van 't Bosch.

Figuur 34 Het recent ingezaaide perk in het Vuykpark trok veel bestuivers. Advies is om dit door maaibeheer de komende jaren bloemrijk te houden, waarbij inheemse planten waarschijnlijk meer de overhand zullen krijgen. Foto Johan van 't Bosch.

Deze locatie heeft veel potentie, maar daar zijn wel wat veranderingen in beheer voor nodig. Het gazon heeft de meeste insecten nu weinig te bieden. Met minder intensief en gefaseerd maaibeheer, zou hier veel meer tot bloei kunnen komen. Daarmee kan het dus aantrekkelijker worden voor bestuivers. Er kan ook gekozen worden om dit in een deel van het grasland toe te passen. De strook grasland tegen de rivier aan zou juist een of twee keer vaker (gefaseerd) mogen worden gemaaid om verruiging tegen te gaan. Het ingezaaide veldje trok vrij veel bestuivers, bij de zweefvliegen veelal mobiele soorten, die zulke plekken snel vinden. Het advies is om dit stuk de komende jaren met beheer bloemrijk te houden en niet verder in te zaaien. Daarbij zullen naar verwachting inheemse planten langzaam de overhand krijgen.

Het braamstruweel is in het late voorjaar aantrekkelijk als voedselbron voor veel bijen, maar ook als nestgelegenheid voor bijensoorten die in stengels nestelen. Het gecreëerde reliëf zou mogelijkheden kunnen bieden voor bijen die hun nest in de grond maken. Dit parkje zou bovendien gevarieerder en aantrekkelijker kunnen worden voor insecten als her en der wat inheemse struiken worden aangeplant, bijvoorbeeld nabij de boompjes.

DISCUSSIE

AANTAL SOORTEN PER LOCATIE

Deze nulmeting is vooral een start, waarbij het aantal waargenomen soorten nu kan worden vergeleken met dat over een aantal jaar, wanneer het onderzoek opnieuw wordt uitgevoerd. Het is niet de intentie om de locaties onderling te vergelijken. Toch is het aardig om de gevonden soortenrijkdom op de verschillende locaties in beeld te brengen.

Op alle locaties lag het waargenomen aantal bijensoorten tussen de 22 en de 32. Bij Dalpad, Oosterlengte en Telemannstraat lagen de aantallen op 22-23 soorten. Op de overige locaties lagen de aantallen wat hoger; daar werden 27-32 soorten gezien. Het hoogste aantal bijensoorten in dit onderzoek werd gevonden op de locatie bij de Haydnstraat, namelijk 32 soorten.

De waargenomen aantallen zweefvliegsoorten liepen verder uiteen tussen de locaties. Van vijf soorten op de Telemannstraat en 11 soorten langs de Oosterlengte tot 32 soorten zweefvliegen op de locatie bij de Haydnstraat.

Figuur 35 geeft een overzicht van de soortenrijkdom per locatie, in verhouding tot de andere locaties. Daarbij is het gevonden aantal bijensoorten uitgezet op de x-as en het gevonden aantal zweefvliegsoorten op de y-as. In figuur 36 is datzelfde gedaan, waarbij ook de in 2023 onderzochte gebieden Schollebos en 's Gravenweg zijn toegevoegd. Daarbij moet gezegd worden dat het Schollebos een veel groter gebied is. Het ligt in de lijn der verwachting dat de soortenaantallen daar hoger liggen.

ONTWIKKELING EN SAMENHANG

Op de meeste van de onderzochte locaties waren vrij recent ingrepen gedaan, zoals inzaaien, graafwerkzaamheden, aanleggen van een wadi of de beplanting in een plantsoen. Het is afwachten hoe de bestuiversfauna in deze gebieden zich gaat ontwikkelen.

Daarbij moet opgemerkt worden dat het soms om kleine locaties gaat waarbij de invloed van de omgeving niet te verwaarlozen is. Het extra verbinden van zo'n locatie met de omgeving of een andere locatie kan positieve invloed hebben op de aanwezige bestuivers. Dit lijkt met name evident voor de Oosterlengte en het Dalpad.

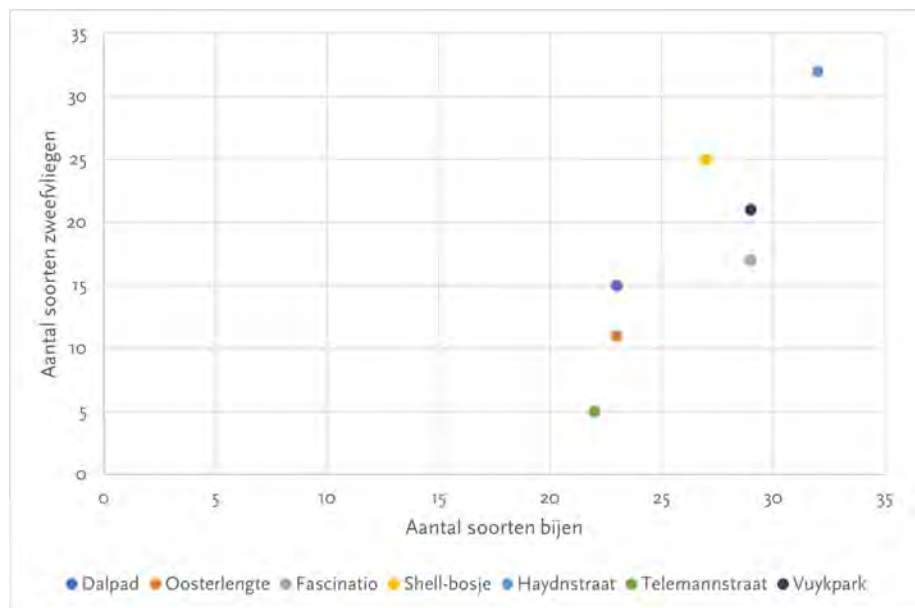
OPVALLENDE LOCATIES

De drie locaties langs de Van Rijckevorselweg vielen elk om een andere reden op:

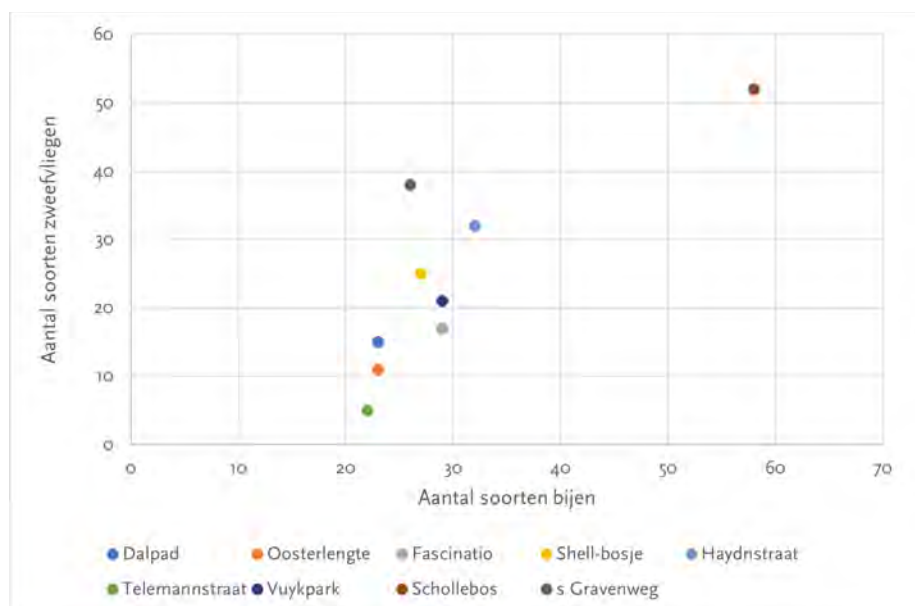
- ▶ Het Shell-bosje is een vochtig populierenbosje en daarmee een heel ander type biotoop dan de andere onderzochte locaties, die vooral uit plantsoen en grasland bestaan. Daarmee biedt het Shell-bosje ruimte aan andere soorten bestuivers, bijvoorbeeld zweefvliegen, waarvan de larven aquatische of bosachtige habitats nodig hebben. Juist deze variatie maakt het groen in Capelle aan den IJssel biodiverser.

- ▶ De Haydnstraat valt op vanwege het lange, op het zuidoosten gerichte talud. Dit biedt kansen voor in de bodem nestelende bijensoorten. Daarnaast bloeide er in het lagere deel veel fluitenkruid en gewone berenklauw. Deze schermbloemen hebben een grote aantrekkingskracht voor zweefvliegen. Die waren daar, met name later in het jaar, in grote aantallen aanwezig.
- ▶ Ook op de locatie bij Fascinatio is een mooi op het zuiden gericht talud aanwezig. Hier liggen kansen voor in de bodem nestelende bijensoorten. En indien het maaibeheer daarop wordt aangepast zou een warme, bloemrijke helling kunnen ontstaan.

Juist de combinatie van de verschillende typen habitat op deze drie en de andere vier onderzochte locaties kan bijdragen aan de biodiversiteit aan bestuivers in Capelle aan IJssel.

Figuur 35 Gevonden aantal soorten bijen (x-as) en zweefvliegen (y-as) per onderzochte locatie in Capelle aan den IJssel. De figuur bevat alleen locaties die in 2025 zijn onderzocht.

Figuur 36 Gevonden aantal soorten bijen (x-as) en zweefvliegen (y-as) per onderzochte locatie in Capelle aan den IJssel. De figuur bevat locaties uit 2023 én 2025.

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

ALGEMEEN

- ▶ In totaal zijn tijdens het bestuiversonderzoek in 2025 in Capelle aan den IJssel 66 soorten bijen en 50 soorten zweefvliegen aangetroffen.
- ▶ Het totaal aantal bijensoorten dat is gevonden in de onderzoeken in 2023 en 2025, is 75 soorten. In 2025 werden 15 bijensoorten gevonden die in 2023 niet werden gezien. Negen bijensoorten uit het onderzoek van 2023 werden in 2025 niet aangetroffen.
- ▶ In totaal zijn tijdens de onderzoeken van 2023 en 2025 samen 72 soorten zweefvliegen waargenomen. Ook bij de zweefvliegen zijn er in 2025 soorten gevonden die in 2023 niet werden gezien, namelijk 12. In 2023 werden 22 soorten zweefvliegen gezien die in 2025 niet werden aangetroffen.
- ▶ Vier van de tijdens het onderzoek in 2025 waargenomen bijensoorten staan op de Nederlandse Rode Lijst. Daarnaast werden drie bijensoorten gevonden die wel zeldzaam zijn. Enkele van deze soorten lijken sinds het verschijnen van de Rode Lijst Bijen toegenomen, tenminste in stedelijk gebied.
- ▶ Vier van de gevonden soorten zweefvliegen staan op de Rode Lijst, waarvan een in de categorie Bedreigd. Dit was het spiegelelfje dat werd waargenomen bij het Shell-bosje. Daarnaast zijn twee zeldzame zweefvliegsoorten gevonden.

AANTALLEN PER LOCATIE, ONTWIKKELING EN SAMENHANG

- ▶ Op alle locaties lag het waargenomen aantal bijensoorten tussen de 22 en de 32. Op de locaties bij het Dalpad, de Oosterlengte en de Telemannstraat lagen de aantallen op 22-23 soorten. Op de overige locaties lagen de aantallen wat hoger; daar werden 27-32 soorten gezien. Het hoogste aantal bijensoorten in dit onderzoek werd gevonden op de locatie bij de Haydnstraat, namelijk 32 soorten.
- ▶ De waargenomen aantallen zweefvliegsoorten op de verschillende locaties liepen verder uiteen. Van vijf soorten op de Telemannstraat en 11 soorten langs de Oosterlengte tot 32 soorten zweefvliegen op de locatie bij de Haydnstraat.
- ▶ Op de meeste van de onderzochte locaties waren recent ingrepen gedaan, zoals inzaaien, graafwerkzaamheden, aanleggen van een wadi of de beplanting in een plantsoen. Het is afwachten hoe de bestuiversfauna in deze gebieden zich gaat ontwikkelen.
- ▶ Het gaat soms om kleine locaties waarbij de invloed van de omgeving niet te verwaarlozen is. Het verbinden van zo'n locatie met de omgeving of met een andere locatie kan positieve invloed hebben op de aanwezige bestuivers. Dit lijkt met name evident voor de Oosterlengte en het Dalpad.

BEHEERSUGGESTIES

Bij de bespreking van de individuele locaties zijn suggesties voor beheer en ontwikkeling gegeven. Veelal vallen die in de volgende categorieën:

- ▶ Op (delen van) plekken waar nu gazonbeheer plaatsvindt minder vaak én gefaseerd maaien, zodat daar bloemrijker grasland kan ontstaan dat bestuivers meer te bieden heeft.
- ▶ Plekken die dreigen te verruigen juist wat vaker maaien dan nu het geval is.
- ▶ Ingezaaide plekken door maaibeheer ook de komende jaren bloemrijk houden.

Bij voorkeur niet opnieuw inzaaien, zodat inheemse planten in de loop der tijd meer de overhand kunnen krijgen.

- ▶ Op diverse locaties komen braamstruwelen voor. Die zijn belangrijk als voedsel en als nestelgelegenheid voor bijen. Het belang om deze braamstruwelen te koesteren, maar ook dat ze de omgeving niet overwoekeren. Het is daarom belangrijk dat dat dergelijke struwelen gesnoeid worden, en dat dit snoeien gefaseerd plaatsvindt.

LITERATUUR

- Bosch, J. van 't 2024. Bestuivers in twee gebieden in Capelle aan den IJssel. – EIS2024-02, EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden.
- Bot, S. & F. Van de Meutter 2019. Veldgids Zweefvliegen. – KNNV Uitgeverij, Zeist: 1-388.
- Clarke, D. & Robert, D. 2018. Predictive modelling of honey bee foraging activity using local weather conditions – *Apidologie* 49: 386–396.
- Falk, S. & R. Lewington 2017. Veldgids Bijen voor Nederland en Vlaanderen. – Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen: 1-432.
- Kos, M. 2022. Bijenmonitoring op 35 locaties in Haarlem: herhaling 2022. EIS2022-35 EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden.
- Peeters, T.M.J., H. Nieuwenhuijsen, J. Smit, F. van der Meer, I.P. Raemakers, W.R.B. Heitmans, K. van Achterberg, M. Kwak, A.J. Loonstra, J. de Rond, M. Roos & M. Reemer 2012. De Nederlandse bijen (Hymenoptera: Apidae s.l.). – *Natuur van Nederland* 11: 1-544. [PDF beschikbaar via www.bestuivers.nl]
- Polatto, L.P., Chaud-Netto, J. & Alves-Junior, V.V. 2014. Influence of Abiotic Factors and Floral Resource Availability on Daily Foraging Activity of Bees – *Journal of Insect Behavior* 27: 593-612.
- Reemer, M. 2018. Basisrapport voor de Rode Lijst Bijen. – EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden. [PDF beschikbaar via www.bestuivers.nl/rodelijst]
- Reemer, M. 2021. Bijen en zweefvliegen in park Matilo te Leiden. – EIS2021-16, EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden.
- Reemer, M., W. Renema, W. van Steenis, Th. Zeegers, A. Barendregt, J.T. Smit, M.P. van Veen, J. van Steenis & L.J.J.M. van der Leij 2009. De Nederlandse zweefvliegen (Diptera: Syrphidae). – *Nederlandse Fauna* 8: 1-442.
- Reemer, M., J.T. Smit & Th. Zeegers 2024. Basisrapport voor de Rode Lijst Zweefvliegen 2023. – EIS2024-03, EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden.
- Slikboer, L. 2018. Wilde bijen in het stedelijk groen van Gorinchem. – EIS2018-22, EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden.
- Slikboer, L. 2022. Kansen voor bijen in Gorinchem. – EIS2022-32, EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden.

Bijlage 1 Kaartjes van de onderzoekslocaties en gelopen routes

Deze bijlage bevat per onderzoekslocatie een overzichtsk kaartje van het gebied en een kaartje met de tijdens het veldwerk gelopen route. Bron voor alle kaartjes in deze bijlage is Google Earth.

Dalpad

Oosterlengte

Fascinatio

Bijlage 1 vervolg Kaartjes van de onderzoekslocaties en gelopen routes

Dalpad

Shell-bosje

Bijlage 1 vervolg Kaartjes van de onderzoekslocaties en gelopen routes

Haydnstraat

Telemannstraat

Bijlage 1 vervolg Kaartjes van de onderzoekslocaties en gelopen routes

Vuykpark

Bijlage 2 Bloeiende planten per bezoek per locatie

Per locatie worden de belangrijkste bloeiende planten per waarnemingsronde genoemd.

Dalpad

Ronde 1

Amerikaans krentenboompje, blauwe druifjes, brem, dotterbloem, draadereprijs, fluitenkruid, gewoon speenkruid, hondsdrif, klein hoefblad, maagdenpalm, madeliefje, narcis, paardenbloem, paarse dovenetel, Prunus, raapzaad, stinkend nieskruid, wilg, witte dovenetel, zachte ooievaarsbek

Ronde 2

beekpunge, braam, brem, dagkoekoeksbloem, draadereprijs, echte koekoeksbloem, fluitenkruid, framboos, Gelderse roos, gele lis, gewone smeerwortel, gewoon barbakruid, hondsdrif, kleine klaver, kruipende boterbloem, madeliefje, margriet, paardenbloem, raapzaad, rode klaver, Viburnum, vlier, zachte ooievaarsbek, zilver-schoon

Ronde 3

akkerdistel, akkermelkdistel, brem, framboos, gewone klit, grote kattenstaart, grote wederik, harig wilgenroosje, heelblaadjes, honingklaver, kleine klaver, knoopkruid, koninginne-kruid, madeliefje, moerasandoorn, *Perovskia abrotanoides*, reukeloze kamille, rode klaver, rolklaver, vertakte leeuwentand, vijfvingerkruid, wilde bertram, wilde cichorei, wilde marjolein, witte klaver

Oosterlengte

Ronde 1

Chinese zuurbes, Forsythia, grote ereprijs, Japanse sierkwee, kerria, laurierkers, maagdenpalm, madeliefje, magnolia, mahonie, narcis, paardenbloem, paarse dovenetel, Spiraea

Ronde 2

beemdkroon, blauwewegen, boterbloem, Deutzia, duizendblad, gewone rolklaver, gewone smeerwortel, gewoon biggenkruid, goudenregen, groot streepzaad, herderstasje, herik, kleeftkruid, klein kruiskruid, kleine klaver, knoopkruid, maagdenpalm, madeliefje, raapzaad, robertskruid, rode kornoelje, roos, slangenkruid, stinkende gouwe, struikganzerik, struikspirea, vijfvingerkruid, witte dovenetel, witte klaver, zevenblad

Ronde 3

akkerdistel, beemdkroon, boerenwormkruid, dikkemanskruid, duizendblad, gewone sneeuwbes, gewoon biggenkruid, haagwinde, Hibiscus, hortensia, jakobskruiskruid, Japanse spirea, knoopkruid, koninginnekruid, peen, rolklaver, roos, slangenkruid, struikganzerik, Viburnum, vlinderstruik, wilde cichorei, wilde marjolein, zandblauwtje, zwarte nachtschade

Fascinatio

Ronde 1

fluitenkruid, gewone smeerwortel, gewoon speenkruid, groot hoefblad, grote ereprijs, herderstasje, herik, hondsdraf, jakobskruiskruid, klein kruiskruid, madeliefje, paardenbloem, paarse dovenetel, raapzaad, reigersbek, scherpe boterbloem, vogelmuur

Ronde 2

avondkoekoeksbloem, braam, duizendblad, gele kamille, gestreepte teunisbloem, gewone smeerwortel, gewoon biggenkruid, grijskruid, grijze mosterd, groot kaasjeskruid, herik, hondsdraf, jakobskruiskruid, klaproos, kleefkruid, klein streepzaad, knoopkruid, margriet, paardenbloem, peen, Persicaria, reigersbek, rode klaver, rolklaver, stinkende gouwe, veelbloemige roos, veldsalie, vijfvingerkruid, vlier, vogelwikke, vuurdoorn, wilde reseda

Ronde 3

akkerdistel, bezemkruiskruid, boekweit, boerenwormkruid, braam, duizendblad, gele kamille, gewone berenklaauw, gewoon biggenkruid, grijskruid, grijze mosterd, grote zandkool, haagwinde, harig wilgenroosje, jakobskruiskruid, kaasjeskruid, klein streepzaad, kleine klaver, knoopkruid, kruldistel, peen, *Phacelia*, reukeloze kamille, robertskruid, rode klaver, rolklaver, slangenkruid, speerdistel, teunisbloem, vijfvingerkruid, vlinderstruik, vogelwikke, wilde marjolein, witte klaver

Shell-bosje

Ronde 1

bonte gele dovenetel, draadereprijs, fluitenkruid, gewone smeerwortel, gewoon speenkruid, groot hoefblad, grote ereprijs, hondsdraf, kleine veldkers, madeliefje, paardenbloem, pinksterbloem, stinkende gouwe, witte dovenetel

Ronde 2

akkerdistel, akkerkool, bitterzoet, boterbloem, braam, gewone melkdistel, gewone smeerwortel, klein springzaad, madeliefje, zwarte mosterd

Ronde 3

akkerdistel, akkerkers, akkerkool, bitterzoet, boterbloem, braam, duizendblad, gewone berenklaauw, gewone brunel, gewone klit, gewone melkdistel, gewone smeerwortel, grote brandnetel, grote ereprijs, grote kattenstaart, haagwinde, harig wilgenroosje, klein springzaad, madeliefje, Persicaria, robertskruid, speerdistel, waterpeper, zilverschoon

Haydnstraat

Ronde 1

bernagie, draadereprijs, fluitenkruid, gewone smeerwortel, heksenmelk, hondsdraf, kleefkruid, kleine klaver, madeliefje, paardenbloem, pinksterbloem, raapzaad, rode klaver, scherpe boterbloem, vergeten wikke

Ronde 2

akkerdistel, akkerkool, akkerwinde, duizendblad, gewone smeerwortel, gewoon biggenkruid, groot kaasjeskruid, hondsdraf, klein streepzaad, kleine klaver, knoopkruid, linde, madeliefje, raapzaad, rode klaver, rolklaver, scherpe boterbloem, veld-

lathyrus, vergeet-mij-nietje, vijfvingerkruid, vogelwikke, witte klaver, zachte ooievaarsbek

Ronde 3

akkerdistel, akkermelkdistel, akkerwinde, boterbloem, duizendblad, gewone berenklaauw, gewone smeerwortel, gewoon biggenkruid, groot kaasjeskruid, jakobskruiskruid, klein streepzaad, paardenbloem, peen, raapzaad, rode klaver, rolklaver, veldlathyrus, vogelwikke, wilde wingerd, witte klaver

Telemannstraat

Ronde 1

blauw kattenkruid, fluitenkruid, grote ereprijs, klein hoefblad, klein kruiskruid, madeliefje, paardenbloem, paarse dovenetel, pinksterbloem, reukeloze kamille, struikspirea, tinussneeuwbal, veldkers, witte dovenetel

Ronde 2

blaartrekkende boterbloem, blaasjesvrucht, blauw kattenkruid, boterbloem, klein kruiskruid, kruipende boterbloem, madeliefje, paarse dovenetel, peterselievlier, witte dovenetel, zachte ooievaarsbek

Ronde 3

akkerdistel, aster, bitterzoet, blauw kattenkruid, boterbloem, Cephalanthus, Diervilla, doorgroeide duizendknoop, duizendblad, haagwinde, klein streepzaad, madeliefje, paarse dovenetel, reukeloze kamille, speerdistel, Spiraea, sporkehout, vlinderstruik, vogelwikke, witte dovenetel, zilverschoon

Vuykpark

Ronde 1

fluitenkruid, gewone smeerwortel, grote ereprijs, hondsdrif, madeliefje, meidoorn, paardenbloem, paarse dovenetel, raapzaad, witte dovenetel, zachte ooievaarsbek

Ronde 2

akkerdistel, akkerwinde, bermooievaarsbek, blauw kattenkruid, bolderik, braam, brandkruid, duizendblad, echte kamille, gele ganzenbloem, gewone hoornbloem, gewoon biggenkruid, haagwinde, klapproos, kleine klaver, korenbloem, liguster, madeliefje, paardenbloem, Persicaria, raapzaad, tuinkaasjeskruid, witte klaver, zachte ooievaarsbek, zwarte mosterd

Ronde 3

akkerdistel, akkerwinde, avondkoekoeksbloem, bermooievaarsbek, blauw kattenkruid, duizendblad, gele ganzenbloem, gewone berenklaauw, gewone klit, gewoon biggenkruid, grijze mosterd, groot kaasjeskruid, grote kattenstaart, grote zandkool, haagwinde, jakobskruiskruid, klapproos, kogellook, korenbloem, peen, reukeloze kamille, zwarte mosterd

Bijlage 3 Overzicht van de waargenomen bijen

Per soort zijn het aantal waargenomen individuen per locatie, zeldzaamheidsklasse en de Rode Lijstcategorie weergegeven. De zeldzaamheidsklasse en de Rode Lijststatus zijn gebaseerd op Reemer (2018).

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	RL	zstatus	Dalpad	Oosterlengte	Fascinatio	Shell-bosje	Haydnstraat	Telemannstraat	Vuykpark	
<i>Andrena barbilabris</i>	witbaardzandbij	TNB	a	1			1	1	3	1	
<i>Andrena bicolor</i>	tweekleurige zandbij	TNB	a	1		1			1		
<i>Andrena dorsata</i>	wimperflanzandbij	TNB	a	1	1			3		1	
<i>Andrena flavipes</i>	grasbij	TNB	a			21		1	1	19	
<i>Andrena fulva</i>	vosje	TNB	a		1		1				
<i>Andrena haemorrhoa</i>	roodgatje	TNB	a				7	3	2	1	
<i>Andrena minutula</i>	gewone dwergzandbij	TNB	z			3		5		4	
<i>Andrena mitis</i>	lichte wilgenzandbij	TNB	zz		31						
<i>Andrena nigroaenea</i>	zwartbronzen zandbij	TNB	z	1							
<i>Andrena nitida</i>	viltvlezandbij	TNB	a							1	
<i>Andrena proxima</i>	fluitenkruidbij	TNB	z					3			
<i>Andrena scatica</i>	meidoornzandbij	TNB	a				1	3			
<i>Andrena subopaca</i>	witkopdwergzandbij	TNB	a				1				
<i>Andrena tibialis</i>	grijze rimpelrug	TNB	z	2		8				1	
<i>Anthidium manicatum</i>	grote wolbij	TNB	a						1		
<i>Anthophora furcata</i>	andoornbij	TNB	zz	1					1		
<i>Anthophora plumipes</i>	gewone sachembij	TNB	a	3	3		1	1		3	
<i>Apis mellifera</i>	honingbij	nvt	nvt	8	127	378	94	231	8	70	
<i>Bombus campestris</i>	gewone koekoekshommel	TNB	a		2	1	2				
<i>Bombus hortorum</i>	tuinhommel	TNB	a			3	2		6	6	
<i>Bombus hypnorum</i>	boomhommel	TNB	a	1	6	2	4	1		5	
<i>Bombus lapidarius</i>	steen-hommel	TNB	a	11	36	82		7	1	28	
<i>Bombus lucorum</i>	veldhommel	TNB	a	4							
<i>Bombus pascuorum</i>	akkerhommel	TNB	a	120	36	46	27	32	39	118	
<i>Bombus pratorum</i>	weidehommel	TNB	a	10	17		7	5	6	4	
<i>Bombus sylvestris</i>	vierkleurige koekoekshommel	TNB	a				5				
<i>Bombus terrestris</i> -groep	aardhommel-groep	TNB	a	62	9	106	23	36	13	101	
<i>Bombus vestalis</i>	grote koekoekshommel	KW	z				3				
<i>Bombus vestalis/bohemicus</i>	grote of tweekleurige koekoekshommel	nvt	nvt				1				
<i>Chelostoma florissomne</i>	ranonkelbij	TNB	z	1							
<i>Chelostoma rapunculi</i>	grote klokjesbij	TNB	z		6			1			
<i>Colletes cunicularius</i>	grote zijdebij	TNB	a			1					
<i>Colletes daviesanus</i>	wormkruidbij	TNB	a		11					9	
<i>Halictus rubicundus</i>	roodpotige groefbij	TNB	a		8			2			
<i>Halictus tumulorum</i>	parkbrongroefbij	TNB	a			3	9	3	1		
<i>Heriades truncorum</i>	tronkenbij	TNB	a	4	13	21		1		10	
<i>Hylaeus communis</i>	gewone maskerbij	TNB	a	1	3	4	4	4	1	2	
<i>Hylaeus hyalinatus</i>	tuinmaskerbij	TNB	z		3	1	1	2	3	2	
<i>Hylaeus spec.</i>	maskerbij onbekend	nvt	nvt				2				
<i>Lasioglossum calceatum</i>	gewone geurgroefbij	TNB	a	2	3	2	2	3			
<i>Lasioglossum laticeps</i>	breedkaakgroefbij	TNB	zz			1	1				
<i>Lasioglossum leucopus</i>	gewone smaragdgroefbij	TNB	z				1	1		1	
<i>Lasioglossum leucozonium</i>	matte bandgroefbij	TNB	a			2		1		1	
<i>Lasioglossum minutissimum</i>	ingesnoerde groefbij	TNB	z			9				2	
<i>Lasioglossum morio</i>	langkopsmaragdgroefbij	TNB	a	1	2	1	11	11	19	7	
<i>Lasioglossum pauxillum</i>	kleigroefbij	TNB	z			2					
<i>Lasioglossum spec.</i>	groefbij onbekend	nvt	nvt	2		1	1				
<i>Lasioglossum sexstrigatum</i>	gewone franjegroefbij	TNB	a	1	3		5	7	4	4	
<i>Megachile centuncularis</i>	tuinbladsnijder	TNB	a		1			1			
<i>Megachile ericetorum</i>	lathyrusbij	TNB	z			1					
<i>Megachile spec.</i>	behangersbij onbekend	nvt	nvt							1	
<i>Megachile willughbiella</i>	grote bladsnijder	TNB	a	1	3	1		2			
<i>Melitta nigricans</i>	kattenstaartdikpoot	TNB	z	85						2	
<i>Nomada fabriciana</i>	roodzwarte dubbeltand	TNB	z			2					
<i>Nomada flava</i>	gewone wespbij	TNB	a				1	3			
<i>Nomada fucata</i>	kortspruwespbij	TNB	a					2			
<i>Nomada fulvicornis</i>	roodspruwespbij	KW	zz						1		
<i>Nomada goodeniana</i>	smalbandwespbij	TNB	z				1	1			
<i>Nomada marshamella</i>	donkere wespbij	TNB	z					1			
<i>Nomada panzeri</i>	sierlijke wespbij	TNB	z						1		
<i>Nomada ruficornis</i>	gewone dubbeltand	TNB	a				4				
<i>Nomada signata</i>	signaalwespbij	TNB	z				1		1	1	
<i>Osmia bicornis</i>	rosse metselbij	TNB	a					5	1	3	
<i>Osmia caerulescens</i>	blauwe metselbij	KW	z						1		
<i>Osmia cornuta</i>	gehoorde metselbij	TNB	z	1	1						
<i>Sphecodes albilabris</i>	grote bloedbij	TNB	a			1					
<i>Sphecodes miniatus</i>	gewone dwergbloedbij	TNB	z			2				3	
<i>Sphecodes monilicornis</i>	dikkopbloedbij	TNB	a			2					
<i>Sphecodes pellucidus</i>	schoffelbloedbij	TNB	a			1					
<i>Sphecodes spec.</i>	bloedbij onbekend	nvt	nvt		1	1					
<i>Stelis breviscula</i>	gewone tubebij	KW	zz							1	
Aantal soorten				66	23	23	29	27	32	22	29

Bijlage 4 Overzicht van de waargenomen zweefvliegen

Per soort zijn het aantal waargenomen individuen per locatie, de zeldzaamheidsklasse en de Rode Lijstcategorie weergegeven. De zeldzaamheidsklasse en de Rode Lijststatus zijn gebaseerd op Reemer et al. (2024).

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	RL	zstatus	Dalpad	Oosterlengte	Fascinatio	Shell-bosje	Haydnstraat	Telemannstraat	Vuykpark
<i>Brachyopa pilosa</i>	oostelijke sapzweefvlieg	TNB	z				3			
<i>Chalcosyrphus nemorum</i>	korte bladloper	TNB	a				3			
<i>Cheilosia bergenstammi</i>	kruiskruidgitje	TNB	a					2		
<i>Cheilosia illustrata</i>	wolfig gitje	TNB	a					2		
<i>Cheilosia pagana</i>	kervelgitje	TNB	a	4			9	7		2
<i>Cheilosia semifasciata</i>	vetplantgitje	TNB	z				3			
<i>Cheilosia vernalis</i>	kustgitje	TNB	a							4
<i>Dasyrphus albostriatus</i>	bretelwimperzweefvlieg	TNB	a				1			
<i>Epistrophe eligans</i>	enkele-bandzweefvlieg	TNB	a				2	1	1	
<i>Episyrphus balteatus</i>	snorzweefvlieg	TNB	a	5	1		3	11		5
<i>Eristalinus sepulchralis</i>	weidevlekoog	TNB	a			2		1		1
<i>Eristalis arbustorum</i>	kleine bijvlieg	TNB	a	1	1					1
<i>Eristalis horticola</i>	bosbijvlieg	TNB	a	14	5			37		
<i>Eristalis intricaria</i>	hommelbijvlieg	TNB	a	8			2	13		1
<i>Eristalis nemorum</i>	puntbijvlieg	TNB	a	11	2		1	4	1	3
<i>Eristalis pertinax</i>	kegelbijvlieg	TNB	a	1	4	1	7	58	1	1
<i>Eristalis similis</i>	onvoorspelbare bijvlieg	TNB	a					1		
<i>Eristalis spec.</i>	bijvlieg onbekend	nvt	nvt							1
<i>Eristalis tenax</i>	blinde bij	TNB	a	88	10	32	1	89	6	26
<i>Eumerus funeralis</i>	knobbelbollenzweefvlieg	TNB	z		2					
<i>Eupeodes corollae</i>	terrasjeskommazweefvlieg	TNB	a			1				7
<i>Eupeodes luniger</i>	grote kommazweefvlieg	TNB	a			1		1		2
<i>Helophilus pendulus</i>	gewone pendelvlieg	TNB	a	22	4	1	22	5		
<i>Helophilus trivittatus</i>	citroenpendelvlieg	TNB	a					1		3
<i>Melangyna umbellatarum</i>	melkelfje	KW	z				1			
<i>Melanogaster hirtella</i>	weidedoflijfje	TNB	a			1		6		
<i>Melanogaster nuda</i>	kaal doflijfje	KW	z			2		1		
<i>Melanostoma mellinum</i>	gewone driehoekszweefvlieg	TNB	a			1		1		
<i>Melanostoma scalare</i>	slanke driehoekszweefvlieg	TNB	a				2			
<i>Meligramma guttata</i>	spiegelelfje	BE	zz				1			
<i>Merodon equestris</i>	grote narcisvlieg	TNB	a	2	6			6		2
<i>Myathropa florea</i>	doodskopzweefvlieg	TNB	a			10	3	142		
<i>Neoscia obliqua</i>	scheefvlekkorsetzweefvlieg	TNB	zz				2	1		
<i>Neoscia podagrica</i>	gewone korsetzweefvlieg	GE	a	1			2	8		
<i>Neocnemodon spec.</i>	platbek onbekend	nvt	nvt		1		1			
<i>Paragus haemorrhous</i>	gewoon krieltje	TNB	a			2				1
<i>Paragus quadrifasciatus</i>	geelbandkrieltje	TNB	zz					1		1
<i>Parhelophilus frutetorum</i>	bosfluweelzweefvlieg	TNB	z					1		
<i>Parhelophilus spec.</i>	fluweelzweefvlieg onbekend	nvt	nvt					1		
<i>Parhelophilus versicolor</i>	gewone fluweelzweefvlieg	TNB	a					3		
<i>Pipizella viduata</i>	gewone langsprietplatbek	TNB	a			6		2		
<i>Platycheirus albimanus</i>	micaplatvoetje	TNB	a			1	1	1		
<i>Platycheirus scutatus</i>	schaduwplatvoetje	TNB	a		1					
<i>Platycheirus scutatus/aurolateralis/splendidus</i>	platvoetje onbekend	nvt	nvt					1		
<i>Scaeva pyrastris</i>	witte halvemaan-zweefvlieg	TNB	a			1				
<i>Scaeva selenitica</i>	gele halvemaan-zweefvlieg	TNB	a							1
<i>Sphaerophoria scripta</i>	grote langlijf	TNB	a	5		9		1		3
<i>Sphaerophoria spec.</i>	langlijfje onbekend	nvt	nvt	1		5		5		2
<i>Syrirta pipiens</i>	menuetzweefvlieg	TNB	a	8	22	3	12	21	8	3
<i>Syrphus ribesii</i>	bessenbandzweefvlieg	TNB	a	3			6	20		7
<i>Syrphus spec.</i>	bandzweefvlieg onbekend	nvt	nvt				4	5		1
<i>Syrphus vitripennis</i>	kleine bandzweefvlieg	TNB	a	1		2	9	8		3
<i>Volucella zonaria</i>	stadsreus	TNB	a				2	15		
<i>Xanthogramma pedissequum</i>	gewone citroenzweefvlieg	TNB	a							3
<i>Xylota segnis</i>	gewone rode bladloper	TNB	a				17			
<i>Xylota sylvorum</i>	grote gouden bladloper	TNB	a				4			
Aantal soorten	50			15	11	17	25	32	5	21

Bijlage 5 Overzicht waargenomen bijen tijdens de onderzoeken in Capelle a/d IJssel

Per soort is weergegeven in welke onderzoeksjaren (2023 en 2025) de soort is gezien, de zeldzaamheidsklasse en de Rode Lijst-categorie. De zeldzaamheidsklasse en de Rode Lijststatus zijn gebaseerd op Reemer (2018).

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	2025	2023	RL	zstatus
<i>Andrena barbilabris</i>	witbaardzandbij	2025	2023	TNB	a
<i>Andrena bicolor</i>	tweekleurige zandbij	2025		TNB	a
<i>Andrena chrysoceles</i>	goudpootzandbij		2023	TNB	a
<i>Andrena dorsata</i>	wimperflankzandbij	2025	2023	TNB	a
<i>Andrena flavipes</i>	grasbij	2025	2023	TNB	a
<i>Andrena fulva</i>	vosje	2025	2023	TNB	a
<i>Andrena haemorrhoa</i>	roodgatje	2025	2023	TNB	a
<i>Andrena helvola</i>	valse rozenzandbij		2023	TNB	zz
<i>Andrena minutula</i>	gewone dwergzandbij	2025	2023	TNB	z
<i>Andrena mitis</i>	lichte wilgenzandbij	2025	2023	TNB	zz
<i>Andrena nigroaenea</i>	zwartbronzen zandbij	2025	2023	TNB	z
<i>Andrena nitida</i>	viltvlekzandbij	2025	2023	TNB	a
<i>Andrena proxima</i>	fluitenkruidbij	2025	2023	TNB	z
<i>Andrena rosae</i>	roodrandzandbij		2023	BE	zz
<i>Andrena scotica</i>	meidoornzandbij	2025	2023	TNB	a
<i>Andrena subopaca</i>	witkopdwergzandbij	2025	2023	TNB	a
<i>Andrena tibialis</i>	grijze rimpelrug	2025	2023	TNB	z
<i>Andrena ventralis</i>	roodbuikje		2023	TNB	z
<i>Anthidium manicatum</i>	grote wolbij	2025		TNB	a
<i>Anthophora furcata</i>	andoornbij	2025	2023	TNB	zz
<i>Anthophora plumipes</i>	gewone sachembij	2025	2023	TNB	a
<i>Apis mellifera</i>	honingbij	2025	2023	nvt	nvt
<i>Bombus bohemicus</i>	tweekleurige koekoekshommel		2023	KW	z
<i>Bombus campestris</i>	gewone koekoekshommel	2025	2023	TNB	a
<i>Bombus hortorum</i>	tuinhommel	2025	2023	TNB	a
<i>Bombus hypnorum</i>	boomhommel	2025	2023	TNB	a
<i>Bombus lapidarius</i>	steenhommel	2025	2023	TNB	a
<i>Bombus lucorum</i>	veldhommel	2025	2023	TNB	a
<i>Bombus pascuorum</i>	akkerhommel	2025	2023	TNB	a
<i>Bombus pratorum</i>	weidehommel	2025	2023	TNB	a
<i>Bombus rupestris</i>	rode koekoekshommel		2023	BE	zz
<i>Bombus sylvestris</i>	vierkleurige koekoekshommel	2025	2023	TNB	a
<i>Bombus terrestris-groep</i>	aardhommel-groep	2025	2023	TNB	a
<i>Bombus vestalis</i>	grote koekoekshommel	2025	2023	KW	z
<i>Chelostoma florisomne</i>	ranonkelbij	2025		TNB	z
<i>Chelostoma rapunculi</i>	grote klokjesbij	2025	2023	TNB	z
<i>Colletes cunicularius</i>	grote zijdebij	2025		TNB	a
<i>Colletes daviesanus</i>	wormkruidbij	2025		TNB	a
<i>Halictus rubicundus</i>	roodpotige groefbij	2025	2023	TNB	a
<i>Halictus tumulorum</i>	parkbronsgroefbij	2025	2023	TNB	a
<i>Heriades truncorum</i>	tronkenbij	2025	2023	TNB	a
<i>Hylaeus communis</i>	gewone maskerbij	2025	2023	TNB	a
<i>Hylaeus hyalinatus</i>	tuinmaskerbij	2025	2023	TNB	z
<i>Lasioglossum calceatum</i>	gewone geurgroefbij	2025	2023	TNB	a
<i>Lasioglossum laticeps</i>	breedkaakgroefbij	2025		TNB	zz
<i>Lasioglossum leucopus</i>	gewone smaragdgroefbij	2025		TNB	z
<i>Lasioglossum leucozonium</i>	matte bandgroefbij	2025	2023	TNB	a
<i>Lasioglossum minutissimum</i>	ingesnoerde groefbij	2025	2023	TNB	z
<i>Lasioglossum morio</i>	langkopsmaragdgroefbij	2025	2023	TNB	a

Bijlage 5 vervolg Overzicht waargenomen bijen tijdens de onderzoeken in Capelle a/d IJssel

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	2025	2023	RL	zstatus
<i>Lasioglossum pauxillum</i>	kleigroefbij	2025		TNB	z
<i>Lasioglossum sexstrigatum</i>	gewone franjegroefbij	2025	2023	TNB	a
<i>Lasioglossum villosulum</i>	biggenkruidgroefbij		2023	TNB	a
<i>Megachile centuncularis</i>	tuinbladsnijder	2025	2023	TNB	a
<i>Megachile ericetorum</i>	lathyrusbij	2025		TNB	z
<i>Megachile willughbiella</i>	grote bladsnijder	2025	2023	TNB	a
<i>Melitta nigricans</i>	kattenstaartdikpoot	2025	2023	TNB	z
<i>Nomada fabriciana</i>	roodzwarte dubbeltand	2025	2023	TNB	z
<i>Nomada ferruginata</i>	geelschouderwespbij		2023	TNB	z
<i>Nomada flava</i>	gewone wespbij	2025	2023	TNB	a
<i>Nomada flavoguttata</i>	gewone kleine wespbij		2023	TNB	z
<i>Nomada fucata</i>	kortsprietwespbij	2025		TNB	a
<i>Nomada fulvicornis</i>	roodsprietwespbij	2025	2023	KW	zz
<i>Nomada goodeniana</i>	smalbandwespbij	2025	2023	TNB	z
<i>Nomada marshamella</i>	donkere wespbij	2025		TNB	z
<i>Nomada panzeri</i>	sierlijke wespbij	2025	2023	TNB	z
<i>Nomada ruficornis</i>	gewone dubbeltand	2025	2023	TNB	a
<i>Nomada signata</i>	signaalwespbij	2025		TNB	z
<i>Osmia bicornis</i>	rosse metselbij	2025	2023	TNB	a
<i>Osmia caerulescens</i>	blauwe metselbij	2025		KW	z
<i>Osmia cornuta</i>	gehoornde metselbij	2025	2023	TNB	z
<i>Sphecodes albilabris</i>	grote bloedbij	2025		TNB	a
<i>Sphecodes miniatus</i>	gewone dwergbloedbij	2025	2023	TNB	z
<i>Sphecodes monilicornis</i>	dikkopbloedbij	2025	2023	TNB	a
<i>Sphecodes pellucidus</i>	schoffelbloedbij	2025		TNB	a
<i>Stelis breviscula</i>	gewone tubebij	2025	2023	KW	zz
Aantal soorten	75	66	60		

Bijlage 6 Overzicht waargenomen zweefvliegen tijdens de onderzoeken in Capelle a/d IJssel

Per soort is weergegeven in welke onderzoeksjaren (2023 en 2025) de soort is gezien, de zeldzaamheidsklasse en de Rode Lijst-categorie, gebaseerd op Reemer et al. (2024).

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	2025	2023	RL	zstatus
<i>Anasimyia contracta</i>	ingesnoerde waterzweefvlieg		2023	TNB	a
<i>Anasimyia transfuga</i>	rechte waterzweefvlieg		2023	TNB	a
<i>Baccha elongata</i>	vliegende speld		2023	TNB	a
<i>Brachyopa pilosa</i>	oostelijke sapzweefvlieg	2025	2023	TNB	z
<i>Chalcosyrphus nemorum</i>	korte bladloper	2025	2023	TNB	a
<i>Cheilosia albitarsis</i>	gewoon weidegitje		2023	TNB	a
<i>Cheilosia bergenstammi</i>	kruiskruidgitje	2025		TNB	a
<i>Cheilosia illustrata</i>	wollig gitje	2025		TNB	a
<i>Cheilosia pagana</i>	kervelgitje	2025	2023	TNB	a
<i>Cheilosia proxima</i>	dofbuikgitje		2023	TNB	z
<i>Cheilosia semifasciata</i>	vetplantgitje	2025	2023	TNB	z
<i>Cheilosia vernalis</i>	kustgitje	2025		TNB	a
<i>Chrysogaster solstitialis</i>	donker doflifje		2023	TNB	a
<i>Dasysyrphus albostrigatus</i>	bretelwimperzweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Dasysyrphus venustus</i>	gewone wimperzweefvlieg		2023	TNB	a
<i>Epistrophe eligans</i>	enkele-bandzweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Epistrophe melanostoma</i>	zwartbekbandzweefvlieg		2023	TNB	a
<i>Epistrophe nitidicollis</i>	zwarthaarbandzweefvlieg		2023	TNB	a
<i>Episyrphus balteatus</i>	snorzweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Eristalinus sepulchralis</i>	weidevlekoog	2025	2023	TNB	a
<i>Eristalis arbustorum</i>	kleine bijvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Eristalis horticola</i>	bosbijvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Eristalis intricaria</i>	hommelbijvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Eristalis nemorum</i>	puntbijvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Eristalis pertinax</i>	kegelbijvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Eristalis similis</i>	onvoorspelbare bijvlieg	2025		TNB	a
<i>Eristalis tenax</i>	blinde bij	2025	2023	TNB	a
<i>Eumerus funeralis</i>	knobbelbollenzweefvlieg	2025		TNB	z
<i>Eupeodes corollae</i>	terrasjeskommazweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Eupeodes luniger</i>	grote kommazweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Eurimyia lineata</i>	snuitwaterzweefvlieg		2023	TNB	a
<i>Fagisyrphus cinctus</i>	spits elfje		2023	TNB	a
<i>Helophilus pendulus</i>	gewone pendelvlief	2025	2023	TNB	a
<i>Helophilus trivittatus</i>	citroenpendelvlief	2025		TNB	a
<i>Lejogaster metallina</i>	gewoon glimlifje		2023	GE	a
<i>Melangyna umbellatarum</i>	melkelfje	2025		KW	z
<i>Melanogaster hirtella</i>	weidedoflifje	2025	2023	TNB	a
<i>Melanogaster nuda</i>	kaal doflifje	2025	2023	KW	z
<i>Melanostoma mellinum</i>	gewone driehoekszweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Melanostoma scalare</i>	slanke driehoekszweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Meligramma guttata</i>	spiegelelfje	2025		BE	zz
<i>Meliscaeva auricollis</i>	variabel elfje		2023	TNB	a
<i>Merodon equestris</i>	grote narcisvlief	2025	2023	TNB	a
<i>Myathropa florea</i>	doodskopzweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Neoascia meticulosa</i>	donkere korsetzweefvlieg		2023	TNB	z
<i>Neoascia obliqua</i>	scheefvlekkorsetzweefvlieg	2025	2023	TNB	zz
<i>Neoascia podagrica</i>	gewone korsetzweefvlieg	2025	2023	GE	a
<i>Neoascia tenur</i>	tengere korsetzweefvlieg		2023	TNB	a
<i>Neocnemodon brevidens</i>	wratjesplatbek		2023	TNB	zz

Bijlage 6 vervolg Overzicht waargenomen zweefvliegen tijdens de onderzoeken in Capelle a/d IJssel

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	2025	2023	RL	zstatus
<i>Paragus haemorrhous</i>	gewoon krieltje	2025		TNB	a
<i>Paragus quadrifasciatus</i>	geelbandkrieltje	2025		TNB	zz
<i>Parhelophilus frutetorum</i>	bosfluweelzweefvlieg	2025	2023	TNB	z
<i>Parhelophilus versicolor</i>	gewone fluweelzweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Pipiza festiva</i>	geelbuikplatbek		2023	TNB	z
<i>Pipizella viduata</i>	gewone langsprietplatbek	2025	2023	TNB	a
<i>Platycheirus albimanus</i>	micaplatvoetje	2025	2023	TNB	a
<i>Platycheirus fulviventris</i>	geel platvoetje		2023	TNB	a
<i>Platycheirus scutatus</i>	schaduwplatvoetje	2025		TNB	a
<i>Scaeva pyrastris</i>	witte halvemaan-zweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Scaeva selenitica</i>	gele halvemaan-zweefvlieg	2025		TNB	a
<i>Sphaerophoria scripta</i>	grote langlijf	2025	2023	TNB	a
<i>Syrirta pipiens</i>	menuetzweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Syrphus ribesii</i>	bessenbandzweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Syrphus vitripennis</i>	kleine bandzweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Tropidia scita</i>	moeraszweefvlieg		2023	TNB	a
<i>Volucella bombylans</i>	hommelreus		2023	TNB	a
<i>Volucella pellucens</i>	witte reus		2023	TNB	a
<i>Volucella zonaria</i>	stadsreus	2025	2023	TNB	a
<i>Xanthandrus comtus</i>	platte zweefvlieg		2023	TNB	a
<i>Xanthogramma pedissequum</i>	gewone citroenzweefvlieg	2025	2023	TNB	a
<i>Xylota segnis</i>	gewone rode bladloper	2025	2023	TNB	a
<i>Xylota sylvarum</i>	grote gouden bladloper	2025	2023	TNB	a
	72	50	60		

EIS KENNISCENTRUM INSECTEN EN ANDERE ONGEWERVELDEN

Stichting EIS is het kenniscentrum voor insecten en andere ongewervelden. De stichting doet onderzoek en geeft adviezen over beleid en beheer. Daarnaast houden we ons bezig met voorlichting en educatie. We hebben een brede kennis over de ecologie, verspreiding en bescherming van ongewervelden. Het bureau werkt samen met ruim 3000 vrijwilligers verdeeld over meer dan 60 werkgroepen, elk gericht op een specifieke diergroep. Door dit netwerk van specialisten en vrijwilligers hebben we naast goede kennis over populaire groepen zoals bijen en sprinkhanen ook ruime expertise met betrekking tot andere insecten en ongewervelden. EIS Kenniscentrum Insecten is daardoor in staat om projecten uit te voeren met betrekking tot een grote diversiteit aan diergroepen.